

MVB-beleid

Stichting Pensioenfonds PostNL

Versie	Behandeld door	Behandelwijze	Datum
0.1	Bestuur	Ter besluitvorming	Januari 2024

Inhoudsopgave

1.	Introductie	3
2.	MVB context	4
3.	MVB positionering PF PostNL	6
4.	MVB ambitie & doelstellingen	8
5.	MVB strategie	9
6.	MVB implementatie in de beleggings-portefeuille	12
7.	MVB-governance en -inrichting	14
	Bijlage I: Maatschappelijk kader	19
	Bijlage II: Toelichting thema Klimaat	22
	Bijlage III: Toelichting thema Gezondheid & Welzijn	25
	Bijlage IV: Toelichting OESO-richtlijnen en VN-Guiding Principles	28
	Bijlage V: Risicobeheer duurzaamheidsrisico	29
	Bijlage VI: Toelichting MVB-instrumenten	30
	Bijlage VII MVB implementatie per beleggings-categorieën	35
	Bijlage VIII: Stembeleid	41
	Bijlage IV: Engagementbeleid	43
	Bijlage X: Landenbeleid	46
	Bijlage XI: Fiscaal beleid	48
	Bijlage XII: MVB smaken	50
	Bijlage XIII: Naleving van SFDR Level 1 vereisten	51

1. Introductie

1.1 Inleiding

Stichting Pensioenfonds PostNL (PF PostNL) is betrokken bij haar deelnemers en staat dicht op de maatschappij. Het fonds streeft ernaar om via gericht beleid een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving door maatschappelijk verantwoord te beleggen (MVB). Dit is van belang voor zowel de huidige als toekomstige deelnemers, omdat een goede en zinvolle toekomst niet alleen afhankelijk is van een goed pensioen, maar ook van een duurzame en leefbare wereld.

PF PostNL heeft haar MVB-positionering, -ambitie, -doelstellingen en -strategie vastgelegd in dit Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid (MVB-beleid). Als uitgangspunt hiervoor houdt het pensioenfonds rekening met haar zes beleggingsbeginselen zoals uiteengezet in het strategisch beleggingsbeleid, met additionele focus op de volgende twee beleggingsbeginselen:

1. Het voegt waarde toe om de eerste te zijn; en
2. Maatschappelijk verantwoord beleggen verlaagt het risicoprofiel.

Het MVB-beleid beschrijft tevens in welke mate MVB momenteel is geïmplementeerd in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds en op welke manier hier verantwoording over wordt afgelegd. In dit document worden MVB, duurzaamheid en ESG (Environmental, Social, Governance) afwisselend gebruikt, maar ze hebben dezelfde betekenis.

1.2 Opbouw van MVB-beleid document

Hoofdstuk 2 beschrijft de omgeving waarin het pensioenfonds zich momenteel in bevind (context) en de positie en standpunten die het pensioenfonds hierin neemt (positionering). Hoofdstuk 3 gaat verder in op de ambities en doelstellingen van het pensioenfonds om deze positie te realiseren en hoofdstuk 4 beschrijft de strategie van het pensioenfonds waar we stilstaan bij de keuzes van PF PostNL om de doelstellingen te bereiken. Binnen de strategie worden MVB-risico's geïntegreerd en geprioriteerd. Hoofdstuk 5 staat stil bij de huidige invulling van het MVB-beleid binnen de verschillende categorieën waar het pensioenfonds in is belegd. Ten slotte beschrijft hoofdstuk 6 hoe het MVB is geïntegreerd binnen de gehele organisatie van het pensioenfonds en het beleggingsproces en hoe het pensioenfonds hier verantwoording over aflegt. Onderstaande illustratie toont de structuur van dit document en hoe de verschillende hoofdstukken met elkaar verbonden zijn.

2. MVB context

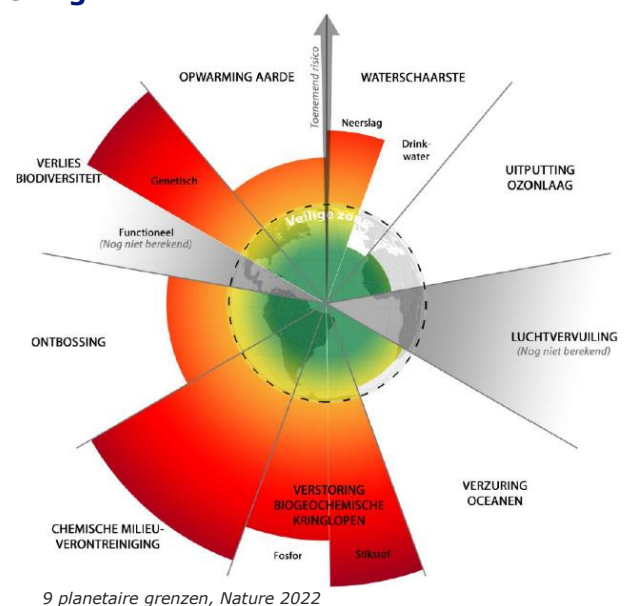
2.1 In wat voor wereld bevindt PF PostNL zich?

In de snel veranderende wereld waarin we leven, identificeert PF PostNL drie belangrijke lange termijn ontwikkelingen die een materiële impact hebben op onze samenleving en economie. De transitie naar een duurzame samenleving, socio-demografische veranderingen, en technologische vernieuwing hebben allemaal een diepgaande impact op ons dagelijks leven en de manier waarop we zaken doen, inclusief de uitdagingen waar pensioenfonds met te maken hebben. Deze ontwikkelingen worden met sterke mate beïnvloed door korte en lange termijn risico's (het geopolitieke kader heeft een grote invloed op de snelheid en omvang van verdere stappen op het gebied van klimaat). Onderstaand staan deze drie lange termijn ontwikkelingen verder toegelicht.

2.1.1 De transitie naar een duurzame samenleving

PF PostNL ziet de klimaatverandering als een urgent probleem met grote gevolgen voor natuur en mensheid. Onze huidige levenswijze is niet houdbaar en draagt bij aan de verslechtering van het klimaat en schade aan ecosystemen. De figuur rechts laat zien in welke mate de mensheid de aarde uitput op 9 planetaire grenzen.

Om duurzaam te leven, moeten we overstappen naar hernieuwbare energiebronnen en consumptiepatronen herzien. Individuele actie is belangrijk, maar ook overheden, bedrijven en pensioenfonds moeten ambitieuze maatregelen nemen. De klimaatverandering vormt risico's voor PF PostNL, zoals directe schade aan bedrijven en verminderde vraag naar klimaatintensieve activiteiten zoals het delven van kolen, olie en gas. PF PostNL moet rekening houden met waardeverminderende risico's bij dit soort beleggingen.

Naast risico's biedt de transitie naar duurzaamheid ook kansen. Door een voorhoedepositie in te nemen bij innovatieve ideeën kan er een positieve impact worden gemaakt op duurzaamheidsthema's zoals klimaat met een aantrekkelijk rendement. Hierbij kan men denken aan investeringen in duurzame landbouw, infrastructuur of beleggingen die de klimaattransitie doen versnellen.

2.1.2 Socio-demografische veranderingen

PF PostNL ziet ook wereldwijd grote socio-demografische veranderingen, waaronder vergrijzing en veranderingen in bevolkingsgroei en -dichtheid. Door de verbeteringen in de gezondheidszorg en een stijgende levensverwachting neemt het aantal ouderen wereldwijd toe, wat gevolgen heeft voor de arbeidsmarkt, gezondheidszorg en sociale voorzieningen. Daarnaast ervaren sommige regio's snelle bevolkingsgroei, terwijl andere regio's te maken hebben met bevolkingsafname, wat invloed heeft op hulpbronnen, infrastructuur en stedelijke planning.

Urbanisatie en diversiteit van huishoudens spelen ook een rol, aangezien steeds meer mensen naar steden trekken, wat leidt tot veranderingen in infrastructuur en huisvestingsbehoeften. Daarnaast zijn er minder traditionele gezinsstructuren en meer variatie in huishoudensvormen en ziet het pensioenfonds ook een groeiende economische ongelijkheid waarbij overheden een belangrijke rol spelen om effecten te mitigeren. Deze veranderingen hebben gevolgen voor de economie, gezondheidszorg, onderwijs en beleid. Het pensioenfonds van PF PostNL moet daarom inspelen op de risico's en kansen die deze veranderingen met zich meebrengen.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

2.1.3 Technologische vernieuwing

Als PF PostNL begrijpen we de kracht van technologische vernieuwing en omarmen we innovatieve oplossingen, sterker nog, we nemen de voorhoedepositie in. We zien hoe technologische ontwikkeling kansen biedt in de klimaattransitie en andere MVB-gerelateerde gebieden. Met behulp van technologie kunnen we bijvoorbeeld efficiëntere methoden ontwikkelen om hernieuwbare energie op te wekken, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en een circulaire economie te bevorderen. Kunstmatige intelligentie en robotica kunnen bijvoorbeeld bijdragen aan het optimaliseren van energieverbruik, het verminderen van afval en het verbeteren van de productie- en distributieprocessen. Met deze trend als drijvende kracht kijken we ook naar de beleggingsportefeuille om te onderzoeken hoe wij als pensioenfonds hier invulling aan kunnen geven. Naast kansen zorgt technologische vernieuwing ook voor risico's zoals dataprivacy, -fraude of -diefstal. PF PostNL dient zich hier voor te weren en dergelijke risico's te mitigeren.

3. MVB positionering PF PostNL

In dit MVB-beleid is vastgelegd hoe het pensioenfonds via de beleggingsportefeuille een positieve bijdrage levert aan duurzaamheid, hoe het de negatieve bijdrage tracht te minimaliseren en hoe het MVB-risico's beheerst die kunnen resulteren in o.a. financiële of reputatie schade. Hierbij neemt het pensioenfonds de megatrends in overweging zoals beschreven in hoofdstuk 2 en streeft het ernaar om naast het verminderen van de bijbehorende risico's ook te profiteren van de kansen die voortvloeien uit deze megatrends. Per standpunt wordt onderstaand toegelicht waarom het pensioenfonds dit belangrijk vindt. Binnen het MVB risicobeheer wordt er tevens rekening gehouden met de positionering en standpunten van PF PostNL. Bijlage V geeft hier verder inzicht in.

1. Een beter rendements-/risicoprofiel door middel van MVB

PF PostNL erkent dat klimaatverandering en het verlies van biodiversiteit wereldwijd een enorme uitdaging vormen, met negatieve effecten voor de samenleving. Deze effecten kunnen ook leiden tot waardedalingen van beleggingen. Een transitie naar een duurzame samenleving is daarom noodzaak. Het verlagen van het MVB-risicoprofiel zorgt daarmee voor een betere rendements-/risicoverhouding. Daarnaast neemt PF PostNL graag de voorhoedepositie in bij het ontwikkelen van oplossingen voor sectorbrede openstaande MVB-vraagstukken. Het pensioenfonds gelooft er in dat de eerste zijn waarde toevoegt. Dit betekent dat:

- PF PostNL neemt graag de voorhoedepositie in bij het ontwikkelen van oplossingen voor sectorbrede openstaande MVB-vraagstukken; en
- PF PostNL past MVB-integratie en haar risicobeheersraamwerk toe op alle beleggingen van het pensioenfonds.

2. Maatschappelijke bijdrage met aandacht voor Gezondheid & welzijn en Klimaat

Het pensioenfonds streeft ernaar om negatieve effecten te vermijden en een positieve bijdrage te leveren aan maatschappelijke thema's. Om dit te bereiken, richt het pensioenfonds zich op de thema's die passen bij de megatrends die het herkent en die door de deelnemers als belangrijk worden beschouwd. Specifiek richt het pensioenfonds zich op de duurzaamheidsthema's Gezondheid & welzijn en Klimaat. Deze keuze sluit aan bij zowel de socio-demografische veranderingen die het pensioenfonds ziet, als de transitie naar een duurzamere samenleving. Verdere onderbouwing voor de keuze van deze duurzaamheidsthema's en hoe het pensioenfonds hier een bijdrage aan wenst te verwezenlijken staat beschreven in bijlage II: Klimaat en III: Gezondheid & welzijn. Specifiek:

- Beleggingen moeten minimaal passen binnen het Paris Aligned Benchmark (PAB)-reductiepad voor CO₂-emissies;
- De beleggingsportefeuille moet een netto positieve bijdrage leveren aan de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds; en
- PF PostNL kijkt per beleggingscategorie waar redelijkerwijs mogelijk door middel van impact beleggen een positieve bijdrage geleverd kan worden aan de duurzaamheidsthema's.

3. Beheersen van financiële en niet-financiële risico's

Bij het beleggen zijn er duurzaamheidsrisico's die kunnen leiden tot schade op financieel, reputatie- of operationeel gebied voor het pensioenfonds. PF PostNL wenst deze financiële en niet-financiële risico's te voorkomen of beheersen. Dit betekent dat:

- Beleggingen moeten passen binnen het MVB risicobeheersraamwerk en de risicobereidheid van het pensioenfonds (zie verder detail in hoofdstuk 7.3.3); en
- Alle drie de thema's binnen ESG (environment, Sociaal en Governance) als belangrijk worden beschouwd. ESG-criteria wegen echter niet zwaarder dan criteria omtrent het pensioenresultaat.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

4. Belanghebbende betrekken is belangrijk

PF PostNL vindt het belangrijk dat het MVB-gerelateerde onderwerpen worden getoetst bij belanghebbende. Hierbij hoort tevens een hoge mate van transparantie naar deze belanghebbende over het gevoerde MVB-beleid en de behaalde MVB-resultaten die zijn behaald door het pensioenfonds. Dit betekent dat:

- Belanghebbende van PF PostNL goed worden geïnformeerd over het MVB beleid en behaalde MVB-resultaten; en
- Op belangrijke onderdelen consultatie plaatsvindt met belanghebbende voor het opstellen van het MVB-beleid.

Tegelijkertijd is het van belang aan te blijven sluiten bij de informatiebehoeften van deelnemers. Hoe dit plaatsvindt wordt in verder detail beschreven in hoofdstuk 7.

5. Vermijden van negatieve maatschappelijke impact

PF PostNL vindt het vanuit ethisch standpunt belangrijk om ernstige schendingen van het milieu en de maatschappij te vermijden. Om deze reden wenst het pensioenfonds niet te beleggen in de bedrijven of landen waar dergelijke materiële MVB-risico's aan verbonden zijn. Daarom:

- Dienen alle beleggingen in beleggingsfondsen of mandaten volledig aan de uitsluitingenlijst en het landenbeleid van het pensioenfonds voldoen; en
- Neemt PF PostNL de verantwoordelijkheid voor de allocatie van de beleggingen. Dit betekent daarmee ook verantwoordelijkheid voor de positieve en negatieve effecten van deze beleggingen op ESG-factoren.

4. MVB ambitie & doelstellingen

4.1 MVB ambitie

Pensioenfonds PostNL wil voor de deelnemer, gewezen deelnemer of pensioengerechtigde, (voormalige) werknemer van PostNL, een betrouwbaar pensioen te verzorgen. Naast het balanceren tussen een koopkrachtig en stabiel pensioen in combinatie met een kosten-efficiënte uitvoering van de pensioenregeling wil het pensioenfonds ook een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij waarbij alle drie de thema's van ESG als belangrijk worden beschouwd. Daarnaast speelt het pensioenfonds in op de megatrends die het pensioenfonds ziet. Dit doet het onder andere door zich met haar beleggingen te focussen op de duurzaamheidsthema's Goede gezondheid & welzijn en Klimaat. Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat maatschappelijk verantwoord beleggen financiële risico's verlaagt en niet ten koste gaat van financieel rendement.

4.2 MVB doelstellingen

Op basis van de MVB-positionering beschreven in hoofdstuk 3 heeft het bestuur van PF PostNL de volgende 10 doelstellingen gedefinieerd. Voor iedere doelstelling zijn er korte- (1-3 jaar), middellange- (3-5 jaar) en lange- (5-10) termijn doelen (Key Performance Indicatoren, KPI's) vastgesteld met aanvangsjaar 2021:

MVB Doelstelling			Doelen (KPI's) per horizon (jaar)		
			2021-2023	2024-2026	2026-2030
Governance	1	Ieder kwartaal komt MVB terug in de bestuursmeeting in de vorm van: 1) voortgang op KPI's; 2) lastige keuzes bij de implementatie; en 3) nieuwe updates over MVB-mogelijkheden.	Over de volledige horizon. MVB zal met de jaren verder geïntegreerd worden in alle investeringsbeslissingen.		
	2	De deelnemers van Pensioenfonds PostNL kunnen feedback geven op het MVB-beleid van Pensioenfonds PostNL	Ieder jaar een deelnemerspanel over MVB		
Beleid	3	Voor alle liquide beleggingscategorieën is een uitvoerings-benchmark met aanzienlijke ESG-keuzes het vertrekpunt	50%		75%
	4	Aantal beleggingscategorieën waarin expliciete UN Sustainable Development Goals (SDG)-doelstellingen zijn geformuleerd	50%	75%	100%
Implementatie	5	Bijdrage leveren aan de lange termijn doelstelling van het Pensioenfonds om voor einde 2023 te voldoen aan de PAB-CO ₂ reductiedoelstelling	Voldoen aan PAB-CO ₂ doelstelling		Overtreffen van PAB-CO ₂ doelstelling
	6	MVB-smaak 4/5 ¹ (SFDR 8/9) implementatie binnen de totale portefeuille in beleggingscategorieën waar dit mogelijk is	40%	60%	80%
	7	Aanzienlijk deel van de liquide portefeuille heeft een meetbare positieve impact op de SDG's 3 en 13	40%	60%	80%
	8	Best in class en engagement wordt toegepast op de onderliggende beleggingen	25%	35%	50%
Verantwoording	9	Relevante MVB-communicatie met deelnemers	3 communicatie tools		
	10	MVB-jaarverslag dient een goede samenvatting te zijn van het volledige MVB-beleid.	Gemiddelde score boven de 8 o.b.v. evaluatie stakeholders		

Aan de hand van deze MVB KPI's wordt de progressie om de MVB-doelstellingen te behalen gemeten zodat indien nodig hierop kan worden bijgestuurd. Iedere drie jaar wordt de effectiviteit van de KPI's geëvalueerd en kunnen indien nodig KPI's worden aangepast, toegevoegd of verwijderd. Dit zal in 2024 plaatsvinden. In hoofdstuk 7 wordt verdere toelichting gegeven op hoe de MVB KPI's door middel van een MVB KPI dashboard worden gebruikt in het monitoringproces.

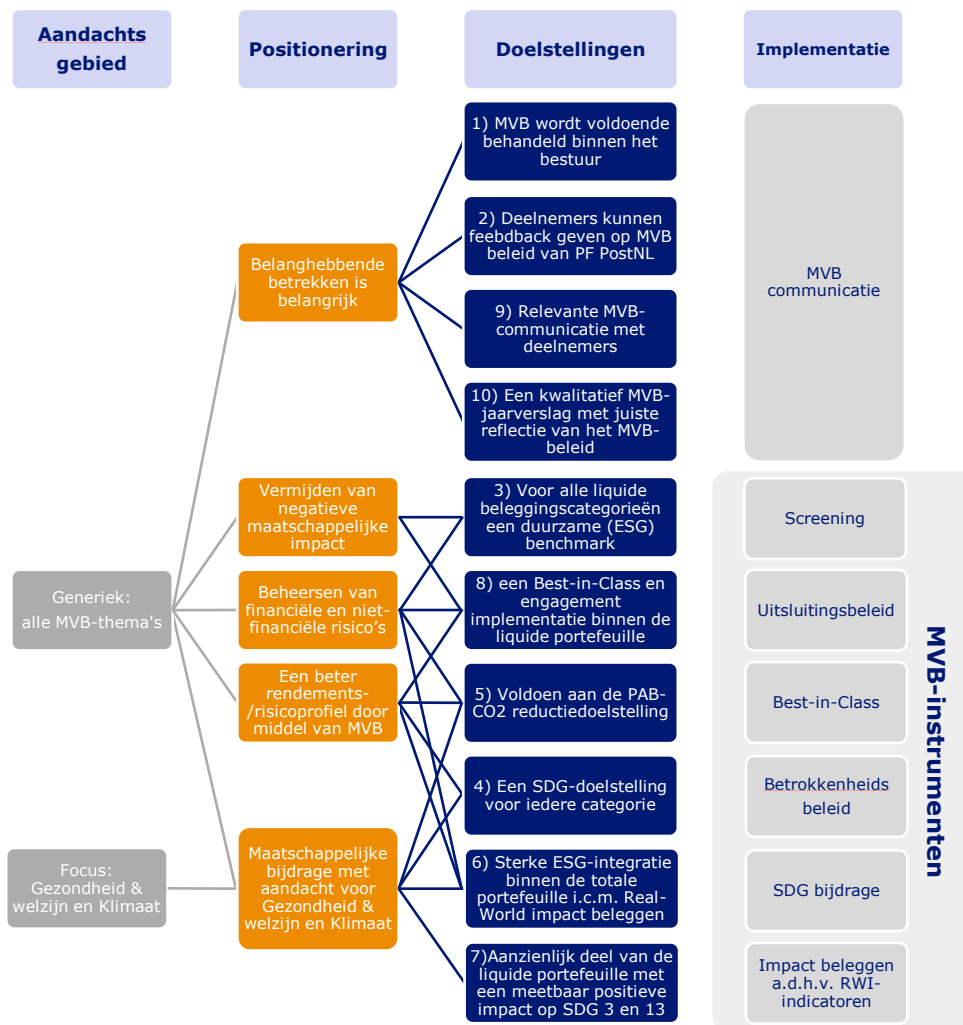
¹ MVB smaak 4 staat voor duurzaam beleggen ("with impact"): een Best-in-Class beleid en ESG rapportage over de gehele portefeuille van desbetreffend fonds. MVB smaak 5 staat voor impact beleggen ("For impact/Do Good"): volledige duurzaamheid in een positieve impact door investeringskeuzes. Zie bijlage XII voor alle 5 de MVB smaken.

5. MVB strategie

Het pensioenfonds beoordeelt bij de implementatie van iedere beleggingscategorie het MVB-beleid van de externe vermogensbeheerders en welke instrumenten het gebruikt om de MVB-doelstellingen te realiseren. De toepasbaarheid en effectiviteit van ieder instrument verschilt per beleggingscategorie.

5.1 Beschikbare MVB-instrumenten

De MVB-instrumenten die PF PostNL gebruikt om de doelstellingen in hoofdstuk 4 te behalen zijn screening, uitsluiting, best-in-class, negatieve bijdrage vermijding & positieve bijdrage selectie, stemmen en engagement en impact beleggen. Onderstaand figuur toont schematisch de relatie aan tussen de MVB-standpunten, de MVB-doelstellingen en vervolgens de instrumenten die worden gebruikt om deze doelstellingen te behalen.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

5.2 Omgang met MVB-instrumenten

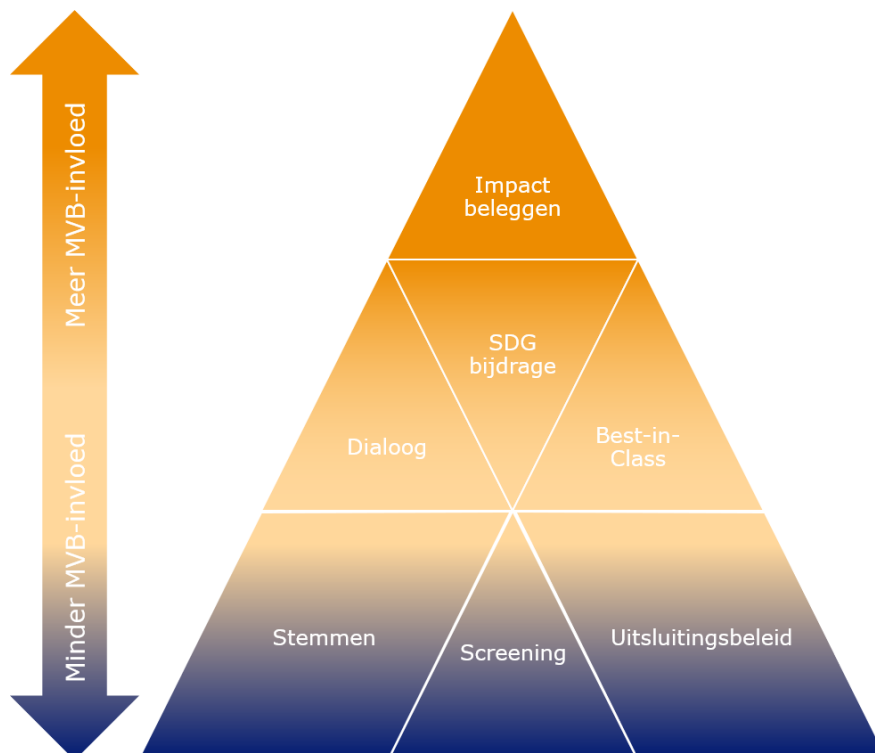
PF PostNL heeft een voorkeur voor het gebruik van MVB-instrumenten. Initieel start het pensioenfonds met het screenen en uitsluiten van beleggingen waar het echt niet in wenst te investeren. Voorbeelden hiervan zijn beleggingen in tabak of controversiële wapens. Daarnaast voert PF PostNL actief eigenaarschap uit aan de hand van het betrokkenheidsbeleid van het pensioenfonds. Activiteiten die hieronder vallen zijn stemmen en voeren van de dialoog met bedrijven, vermogensbeheerders en/of overheden waar bij het pensioenfonds verandering wenst te zien in de (bedrijfs)activiteiten omtrent MVB. Binnen Dialoog prefereert het pensioenfonds de dialoog met de vermogensbeheerder boven de dialoog met onderliggende bedrijven en/of overheden.

Vervolgens heeft het pensioenfonds de voorkeur voor een Best-in-Class methodiek om binnen het belegbare universum, per sector, de best presterende beleggingen te selecteren op basis van duurzaamheidsscores. Op deze manier behoudt het pensioenfonds voldoende diversificatie met haar beleggingen.

Naast de Best-in-Class methode heeft PF PostNL de doelstelling een positieve bijdrage te leveren en negatieve bijdrage te voorkomen aan de thema's Gezondheid & Welzijn en Klimaat. Door middel van en selectie stuurt het pensioenfonds op het voorkomen van negatieve bijdrage en positieve bijdrage leveren op SDG's 3 en 13.

Om specifiek positieve impact conform de wettelijke en vergaande definitie (zie bijlage VI) te leveren op de duurzaamheidsthema's Goede gezondheid & welzijn en Klimaat focust het pensioenfonds zich, waar redelijkerwijs mogelijk, op impact beleggen. Niet iedere beleggingscategorie is hiervoor geschikt. Dit heeft voornamelijk te maken met datakwaliteit, welke over de afgelopen jaren wel aanzienlijk aan het verbeteren is. Vooral binnen de meer illiquide beleggingscategorieën, zoals landbouwgrond en vastgoed zijn de mogelijkheden omtrent impact beleggen toegenomen. Het fonds gaat een apart impactbeleid ontwikkelen en in kaart brengen in welke categorieën dat het best haalbaar is en hoe de impact inzet het meest effectief toe te passen

Onderstaande figuur geeft weer aan welke MVB-instrumenten PF PostNL de voorkeur geeft om MVB-invloed uit te oefenen op de beleggingen.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Zoals de MVB-invloed piramide laat zien heeft PF PostNL een voorkeur om MVB-invloed uit te oefenen met impact beleggen. Met impact beleggen wenst PF PostNL naast een financieel rendement ook sociale of ecologische impact te realiseren. Geschikte beleggingscategorieën hiervoor zijn onder andere groene obligaties, duurzame infrastructuur gericht op de energietransitie of duurzame landbouw gericht op regeneratieve en biologische landbouw. PF PostNL gaat komende jaren verder onderzoeken wat er per belegde beleggingscategorie mogelijk is met betrekking tot impact beleggen. Impact beleggen wordt in tegenstelling van de andere MVB-instrumenten nog maar voor een beperkt deel van de beleggingsportefeuille toegepast.

Een uitgebreide toelichting omtrent de MVB-instrumenten en in welke hoedanigheid deze worden gebruikt voor de implementatie van de beleggingen staat beschreven in bijlage VI.

5.3 Beloningsbeleid

Het pensioenfonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie. Dit houdt onder meer in dat het beloningsbeleid passend is en in verhouding staat tot de verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag. Er zijn geen prestatie gerelateerde beloningen. Het hanteren van een vaste beloning betekent ook dat duurzaamheidsrisico's geen rol spelen in het bepalen van de beloning en niet zijn geïntegreerd in het beloningsbeleid.

PF PostNL verwacht van vermogensbeheerders dat zij ook een verantwoord beloningsbeleid hanteren dat niet materieel afwijkt van het beleid van PF PostNL (met in achtname van de unieke kenmerken van de branche) en niet leidt tot te hoge risico's. De beoordeling van het beloningsbeleid van vermogensbeheerders is onderdeel van het managerselectieproces. De implementatiecriteria van de beleggingscategorieën, inclusief ESG-criteria, zijn vastgelegd in de Investment Cases.

Ook in haar beleggingen houdt het pensioenfonds rekening met een verantwoord en beheerst beloningsbeleid. De uitgangspunten van het beloningsbeleid komen overeen met de uitvoering van de verschillende MVB-instrumenten. Aandacht voor het beloningsbeleid is met name relevant in het betrokkenheidsbeleid (stemmen en dialoog). Deze instrumenten – die worden ingezet bij de implementatie van beleggingen – worden in het volgende hoofdstuk nader toegelicht.

5.4 Fiscaal beleid

Voor al haar beleggingen, zowel liquide als illiquide, wenst het pensioenfonds te streven naar eerlijke belasting. Het fiscale beleid van het fonds in het kader van het betalen 'van eerlijke belasting' is in bijlage XI uiteengezet.

6. MVB implementatie in de beleggingsportefeuille

PF PostNL hanteert diverse instrumenten om invulling te geven aan het MVB-beleid en de doelstellingen te realiseren. Per beleggingscategorie zijn de geschikte en doelmatige instrumenten bepaald. Onderstaande tabel biedt inzicht welke MVB-instrument per categorie gebruikt wordt (✓), niet wordt gebruikt (X) of niet van toepassing is (Nvt).

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogoog		
Aandelen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Euro Staatsobligaties / LDI	✓	✓	X	Nvt	X	✓	✓
Bedrijfsobligaties (IG / HY)	✓	✓	✓	Nvt	✓	✓	✓
Nederlandse hypotheek	✓	Nvt	Nvt	Nvt	✓	Nvt	Nvt
Staatsobligaties opkomende landen (EMD)	✓	✓	X	Nvt	X	X	Nvt
Onderhandse leningen (direct lending)	✓	✓	Nvt	Nvt	✓	✓	X
Niet-genoteerd onroerend goed	Nvt	Nvt	✓	✓	✓	X	X
Landbouwgrond	Nvt	Nvt	✓	✓	✓	✓	✓
Liquiditeiten	✓	✓	✓	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt

Aandelen

Voor Aandelen wenst PF PostNL alle beschikbare MVB-instrumenten te gebruiken. Het gebruik van MVB-instrumenten varieert per onderliggende subcategorie. Voor alle subcategorieën heeft het pensioenfonds screening, uitsluiting, best-in-class en betrokkenheidsbeleid geïmplementeerd. Voor mid-cap fondsen wordt er gebruikgemaakt van impactbeleggen, terwijl voor large cap fondsen SDG-selectie wordt toegepast omdat impactbeleggen bij grote (large cap) bedrijven op dit moment niet mogelijk is gebleken.

Liability-Driven Investment (LDI)

Binnen de LDI beleggingen streeft PF PostNL naar een weging van tussen de 10 en 40% aan groene en sociale obligaties als onderdeel van de staatsobligatiebeleggingen. Van de LDI beleggingen wordt de SDG bijdrage gemeten met specifieke focus op SDG's passend bij de duurzaamheidsthema's van het fonds. Ieder jaar wordt er door de LDI-manager gekeken om de allocatie naar groene en sociale obligaties te verhogen.

Bedrijfsobligaties Investment Grade

Voor Bedrijfsobligaties investment grade worden alle mogelijke MVB-instrumenten gebruikt. Impact beleggen is ingevuld met een specifiek beleggingsmandaat. Het pensioenfonds streeft er naar om 20% van de Investment Grade bedrijfsobligaties portefeuille te beleggen in groene of blauwe (social) bedrijfsobligaties.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Nederlandse Hypotheken

Voor de categorie Nederlandse (woning)hypotheken zijn er slechts twee MVB-instrumenten beschikbaar, namelijk screening en dialoog. De integratie van MVB is momenteel in ontwikkeling voor deze beleggingscategorie, met voorbeelden zoals duurzame hypotheken of sociale hypotheken specifiek gericht op starters op de woningmarkt. PF PostNL volgt deze ontwikkelingen nauwlettend en wil gebruikmaken van deze vorm van MVB-integratie zodra dit mogelijk is en op financieel als niet-financieel interessant is.

Staatsobligaties opkomende landen (EMD)

Voor de beleggingscategorie Staatsobligaties opkomende landen maakt PF PostNL gebruik van screening en uitsluiting (o.a. door middel van een landenbeleid). De andere MVB-instrumenten worden niet gebruikt omdat deze niet mogelijk zijn binnen de categorie (bijvoorbeeld stemmen en impact beleggen) of omdat de toegevoegde waarde ervan te klein is (bijvoorbeeld dialoog voeren met overheden van desbetreffende opkomende landen).

Onderhandse leningen (Direct Lending)

Binnen de beleggingscategorie Direct Lending maakt PF PostNL gebruik van alle mogelijke MVB-instrumenten met uitzondering op impact beleggen. PF PostNL streeft ernaar om impact beleggen binnen deze categorie verder te onderzoeken omdat juist met deze categorie een specifieke bijdrage kan worden geleverd aan de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds.

Niet-genoteerd onroerend goed

Van de beschikbare MVB-instrumenten hanteert PF PostNL geen SDG selectie of impact beleggen. Wel heeft het pensioenfonds een MVB-raamwerk opgesteld waar Real World Impact indicatoren aan worden toegevoegd. Aan de hand van dit raamwerk worden vastgoedmanagers geselecteerd, waaronder ook specifieke impact managers. Deze managers investeren bijvoorbeeld in zorgvastgoed of duurzame woningen, passend bij de duurzaamheidsthema's van PF PostNL. Naast de ambitie om impact te beleggen binnen deze categorie streeft PF PostNL er naar om minimaal te beleggen in de duurzaamste 40% van het universum, hetgeen een best-in-class aanpak representeert.

Landbouwgrond

Voor de beleggingscategorie Landbouwgrond worden alle mogelijke MVB-instrumenten gehanteerd. Door middel van impact beleggen wordt er een positieve bijdrage geleverd aan de duurzaamheidsthema's Gezondheid & welzijn en Klimaat, thema's die binnen deze categorie uitstekend kunnen worden ingevuld. Door middel van RWI-indicatoren wordt de daadwerkelijke impact van de beleggingen gemeten. PF PostNL heeft specifieke doelstellingen voor deze indicatoren en onderzoekt of andere indicatoren, passend bij de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds kunnen worden toegevoegd.

Liquiditeiten

In de categorie Liquiditeiten worden screening, uitsluiting en best-in-class toegepast. Dit zijn de enige MVB-instrumenten die mogelijk zijn binnen deze categorie. Deze mate van implementatie wenst PF PostNL uit te voeren over de gehele categorie.

Een uitgebreide toelichting op de gehanteerde MVB-implementatie per beleggingscategorie is te vinden in bijlage VII.

7. MVB-governance en -inrichting

Het bestuur evalueert het MVB-beleid minimaal iedere drie jaar. Aan de hand van deze evaluatie bepaalt het fonds of het beleid en voorgenomen ontwikkelingen aansluiten bij de verwachting en ambities van de stakeholders of dat aanscherping wenselijk is. Hierbij kan het bestuur zich baseren op de input verkregen van de deelnemer, het verantwoordingsorgaan (VO), de raad van toezicht (RvT) en de werkgever (WG).

7.1 Belanghebbende partijen

De maatschappij: De maatschappij is een belanghebbende partij voor PF PostNL omdat de investeringsbeslissingen van het pensioenfonds directe invloed kunnen hebben op maatschappelijk gerelateerde onderwerpen. Het pensioenfonds staat open voor het delen van de nodige MVB-informatie en het voeren van een dialoog met partijen die zich inzetten voor onderwerpen zoals het aanpakken van klimaatverandering, het bevorderen van eerlijke arbeidspraktijken of het waarborgen van goed ondernemingsbestuur.

Bestuur: Het bestuur heeft een verantwoordelijkheid voor het vaststellen van het MVB-beleid en de uitvoering hiervan. Gezien de ambities van het fonds heeft de voorzitter van de BC, tevens bestuurslid, de verantwoordelijkheid gekregen om de voortgang hiervan te bewaken. Het bestuur zal de implementatie monitoren en bijsturen indien gewenst. Minimaal ieder kwartaal wordt het MVB-beleid en de implementatie daarvan besproken in bestuursverband. Hierin komen onder andere de volgende onderwerpen aan bod:

- keuzes in de MVB-implementatie;
- voortgang van de MVB KPI's die zijn vastgesteld door het pensioenfonds; en
- updates omtrent nieuwe MVB-mogelijkheden.

Gegeven de aanzienlijke ontwikkelingen met betrekking tot MVB zorgt het bestuur ervoor dat het voldoende kennis op doet om verantwoording af te kunnen leggen over het vastgestelde MVB-beleid

Beleggingscommissie (BC): De uitvoering van het MVB-beleid is door het bestuur gedelegeerd aan de BC. De BC beoordeelt op welke wijze de instrumenten worden geïmplementeerd in de beleggingscategorieën. De BC rapporteert aan het bestuur over de voortgang en behaalde resultaten.

Bestuursbureau (BB): Het bestuursbureau regelt de dagelijkse gang van zaken. Dit houdt in dat het bestuursbureau: contacten met externe partijen onderhoudt, de communicatie met deelnemers coördineert, verschillende organen van het pensioenfonds ondersteunt en toezicht houdt op uitbestede werkzaamheden.

Verantwoordingsorgaan (VO): Er wordt minimaal één keer per jaar een dialoog gevoerd met het verantwoordingsorgaan aangezien het MVB-beleid onderdeel is van het Strategisch Beleggingsbeleid. De dialoog wordt zowel op het gekozen beleid (adviesrecht) gevoerd als op de uitvoering van het beleid (verantwoording). Het Verantwoordingsorgaan is het primaire orgaan om de stem van de deelnemers te vertegenwoordigen.

Raad van Toezicht (RvT): De RvT wordt periodiek geïnformeerd over het gevoerde MVB-beleid.

Risicomanager (RM): De operationele verantwoordelijkheid en de uitvoering van het risicomanagement vindt primair plaats door de Beleggingscommissie met support van de Fiduciair vermogensbeheerder. De risicomanager van PF PostNL geeft vanuit een countervailing power rol voor de Beleggingscommissie een opinie over MVB-beleidsaspecten en het risicobeheer van duurzaamheidsrisico's en ziet toe op een correcte uitvoering van het beleid.

Fiduciair vermogensbeheerder (FM): De fiduciair beheerder adviseert PF PostNL over het MVB-beleid, en organiseert en faciliteert de uitvoering hiervan. Ook rapporteert de fiduciair vermogensbeheerder over het MVB-beleid aan het fonds.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Werkgever: Het fonds is weliswaar een zelfstandige eenheid, maar is in de perceptie van velen een verlengde van de werkgever. Van de werkgever wordt ook een gedegen MVB-beleid verwacht. Er vindt minimaal één keer per jaar afstemming plaats met de werkgever over het MVB-beleid.

Deelnemer: Draagvlak voor het beleid wordt steeds belangrijker. Hiertoe is informeren, consulteren en mobiliseren relevant. Daarom onderzoekt het pensioenfonds ieder jaar de mening van de deelnemer met betrekking tot MVB aan de hand van een deelnemerspanel en iedere twee jaar in het deelnemerstevredenheidsonderzoek.

Het deelnemerspanel is een steeds wisselende klankbordgroep van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden. Het MVB-beleid en de MVB-communicatie worden door middel van een aantal aansprekende vragen, stellingen en voorbeelden getoetst bij het deelnemerspanel. Doel hiervan is om na te gaan of het MVB-Beleid aansluit bij de wensen en verwachtingen van de deelnemers om daarmee het draagvlak te peilen voor het geformuleerde beleid.

RASCI Matrix

In onderstaande RASCI-matrix is de rol van iedere betrokken partij bij de uitvoering van het MVB-beleid schematisch weergegeven.

	Bestuur	BC	BB	VO	RvT	RM	FM
Advisering		R	S				A, R
Doelstelling MVB-beleid	A, R	R		C	I		C, S
Risicobeheermanagement	A	R				C	S
Strategie MVB-beleid (incl. risicohouding per ESG-risico)	A, R	R		C	I	C	C, S
Invulling MVB-beleid	A			C	I	C	R, S
Uitvoering MVB-beleid	A	R					R
Externe rapportages MVB-beleid	A	R	RS				R
Externe communicatie MVB-beleid	A	R	RS				C
Monitoring MVB-beleid	A	R					S
Evaluatie MVB-beleid	A	R	S			I	I

R = Responsible (verantwoordelijk)
A = Accountable (eindverantwoordelijk)
S = Supportive (ondersteunend)
C = Consulted (geraadpleegd)
I = Informed (geïnformeerd)

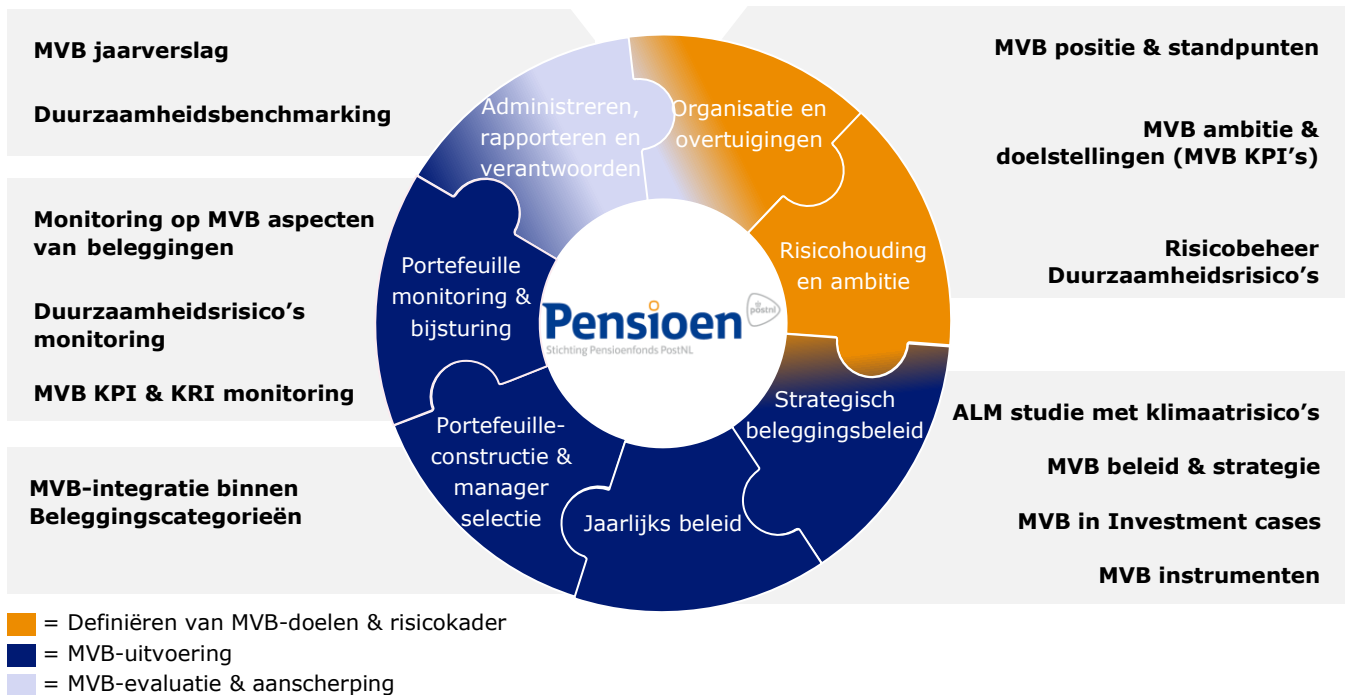
7.2 MVB in de beleggingscyclus

In het strategisch beleggingsbeleid van PF PostNL is een toelichting gegeven op de beleggingscyclus. PF PostNL integreert MVB in elke stap van de beleggingscyclus om haar doelstellingen te realiseren en duurzaamheidsrisico's te beheersen. De MVB-integratie in de beleggingscyclus is onder te verdelen in drie segmenten, namelijk:

1. Het definiëren van MVB-doelen en risicokader;
2. Het uitvoeren van het MVB-beleid; en
3. Het evalueren en aanscherpen van het MVB-beleid.

De volgende illustratie weergeeft de beleggingscyclus van PF PostNL en hoe MVB hierin is geïntegreerd. Daarbij is met kleuren aangegeven onder welke segment van de beleggingscyclus het valt.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Onderstaand wordt aan de hand van de drie segmenten verdere toelichting gegeven op de gehanteerde MVB strategie.

7.2.1 Definiëren van MVB-doelen

MVB-positie en standpunten

Het bestuur houdt bij het vaststellen van de MVB positie en standpunten rekening met het maatschappelijk kader en de voorkeuren van de deelnemers zodat er voldoende draagvlak is voor het gevoerde MVB-beleid.

MVB-ambitie en doelstellingen

Aan de hand van een uitgebreide bestuursconsultatie waarbij er rekening wordt gehouden met de voorkeuren van de deelnemers worden de MVB-ambitie en bijbehorende -doelstellingen vastgelegd. Op basis van deze MVB-doelstellingen zijn er bijbehorende korte-, middel- en lange-termijn KPI's vastgesteld. Verdere toelichting op de MVB-doelstellingen is beschreven in hoofdstuk 3.

Risicobeheer duurzaamheidsrisico's

PF PostNL houdt binnen de beleggingscyclus rekening met duurzaamheidsrisico's die kunnen leiden tot financiële, reputatie- of operationele schade voor het pensioenfonds. Het pensioenfonds weegt de impact van duurzaamheidsfactoren op deze vormen van schade af en neemt maatregelen om deze risico's te beheersen. Hiernaast dient het pensioenfonds ook te voldoen aan wettelijke vereisten op het gebied van duurzaamheid. Voor wat betreft niet-financiële MVB-risico's ziet PF PostNL voldoende mogelijkheden om deze risico's te beheersen. Financiële MVB-risico's zijn op dit moment nog lastiger te beheersen. Dit voornamelijk omdat het pensioenfonds afhankelijk is van de beschikbaarheid en kwaliteit van de benodigde data. Met de aangescherpte regelgeving omtrent MVB-verantwoording (i.e. SFDR, CSRD) verwacht PF PostNL dat deze data wel op termijn beschikbaar en de kwaliteit beter wordt. Uitgebreidere uitleg omtrent de duurzaamheidsrisico's en beheersing hiervan is te vinden in bijlage V.

7.2.2 MVB-uitvoering

MVB in de ALM studie

De Asset Liability Management (ALM)-studie vormt het fundament voor de strategische allocatie naar beleggingscategorieën. De uitkomsten van de ALM-studie worden vertaald naar de normallocatie, beleggingscategorieën en een renteafdekking. Voor deze allocatie moet de implementatie worden

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

vormgegeven. Hierbij wordt duurzaamheid met behulp van uiteenlopende instrumenten geadresseerd om negatieve maatschappelijke impact zoveel mogelijk te vermijden. Deze instrumenten (en de toepassing hiervan), verder beschreven in hoofdstuk 5, verschillen per beleggingscategorie. Daarnaast wordt met de ALM-studie inzicht geboden in duurzaamheidsrisico's door middel van (deterministische) scenario's. Vooralsnog ligt de focus op de gevoeligheid voor klimaatscenario's.

MVB in investment cases

Voor elke beleggingscategorie wordt een investment case opgesteld om de passendheid van de categorie te bepalen. De investment case beschrijft ook de duurzaamheidsaspecten van de betreffende categorie, inclusief eventuele materiële negatieve maatschappelijke impact en/of impact op het verwachte rendement. Dit betreft de aard en materialiteit van duurzaamheidsrisico's en mogelijkheden om deze te beperken of met de categorie een positieve bijdrage te leveren. Hierbij wordt ook inzicht gegeven welke MVB-instrumenten kunnen worden gebruikt binnen de beleggingscategorie. In de implementatiecriteria wordt, op hoofdlijnen, vastgelegd waar een mogelijke allocatie aan dient te voldoen. Dit zijn eveneens criteria ten aanzien van MVB-implementatie, en zijn beleggingscategorie specifiek. Deze investment case wordt voor iedere beleggingscategorie om de drie jaar geëvalueerd.

MVB instrumenten en integratie bij beleggingscategorieën

Bij de toetsing van MVB-integratie binnen beleggingscategorieën toetst het pensioenfonds externe vermogensbeheerders op de in de investment case opgestelde ESG-criteria. De invulling mag hierbij niet materieel afwijken van deze criteria. Dit betekent onder andere dat de OESO-richtlijnen en de VN Guiding Principles worden onderschreven en due diligence naar duurzaamheidsrisico's wordt uitgevoerd. Aan de hand van de toetsing selecteert het pensioenfonds een passende vermogensbeheerder om desbetreffende beleggingscategorie in te vullen. Indien een bestaande vermogensbeheerder materieel afwijkt van de ESG-criteria van PF PostNL wordt er een dialoog gestart met deze beheerder (ook bekend als "engagement").

7.2.3 MVB-monitoring

De monitoring van de uitvoering van het MVB-beleid gebeurt op basis van de kwartaalrapportages, het MVB KRI en KPI-dashboard. De monitoring ziet op de realisatie van doelstellingen, beheersing van duurzaamheidsrisico's en compliance met wetgeving en initiatieven waaraan PF PostNL zich committeert. Daarnaast geeft PF PostNL in de monitoring aandacht aan de duurzaamheidsthema's waarop het zich focust en de ESG-integratie bij de externe vermogensbeheerders.

Kwartaalrapportages

PF PostNL ziet door middel van kwartaalrapportage toe op de resultaten die worden behaald met de geïmplementeerde MVB-instrumenten. Onderdelen waar naar wordt gekeken zijn:

- Het ESG-profiel van de beleggingen is inzichtelijk aan de hand van de MSCI ESG ratings. Per rating (AAA t/m CCC) is de allocatie weergegeven ten opzichte van de benchmark. Daarnaast vindt een screening plaats op de beleggingen met een negatieve (maatschappelijke) impact, ofwel naleving van de uitsluitingen.
- Het toepassen van engagement op de onderliggende beleggingen, waar redelijkerwijs mogelijk is.
- Beoogde verlaging van de CO₂-uitstoot ten opzichte van de doelstelling uit het klimaatakkoord en de reductie conform de Paris Aligned Benchmark.
- Positieve bijdrage leveren aan de twee duurzaamheidsthema's Gezondheid & Welzijn en Klimaat.
 - o SDG's (3 en 13) wordt ieder jaar in het MVB-jaarverslag vergeleken met de SDG-bijdrage van de benchmark.
 - o Positieve impact wordt gemeten aan de hand van RWI-indicatoren en wordt ieder jaar in het MVB-jaarverslag inzichtelijk gemaakt voor de categorieën waar impact beleggen van toepassing is.

MVB-integratie bij de vermogensbeheerders

Het pensioenfonds ziet toe op MVB-integratie in het beleggingsproces van de vermogensbeheerders. Op kwartaalbasis ontvangt PF PostNL van haar fiduciaire vermogensbeheer een managermonitoringrapportage. Deze rapportage geeft onder andere inzicht in de instrumenten die worden gehanteerd. Op het moment dat

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

een beheerder (nog) niet aan de vereisten van het MVB-beleid voldoet start PF PostNL via de fiduciair vermogensbeheerder de dialoog om aansluiting te realiseren.

MVB KRI dashboard

De monitoring van de duurzaamheidsrisico's vindt in de basis plaats conform de risicobeheercyclus. Voor een aantal duurzaamheidsrisico's zijn specifieke risico-indicatoren bepaald (zogenaamde Key Risico Indicatoren, KRI's). Deze KRI's worden op kwartaalbasis gemonitord aan de hand van een MVB KRI dashboard. In bijlage V is een toelichting op de risicobeheercyclus opgenomen, inclusief de onderscheiden materiële risico's en risico-indicatoren.

MVB KPI dashboard

Om de voortgang op de MVB-doelstellingen te bewaken monitort het pensioenfonds de bijbehorende MVB KPI's aan de hand van een MVB KPI dashboard. Deze monitoring vindt plaats op kwartaalbasis.

Het MVB KPI dashboard geeft in een oogopslag beeld van welke doelstellingen op dat moment voldoen aan de vastgelegde MVB KPI's. Daarnaast geeft het dashboard inzicht in de redenen waarom een doelstelling wel of (nog) niet is behaald en wat er aan de uitvoering wordt gedaan om de stand zo te behouden of te verbeteren.

Wetgeving en initiatieven

PF PostNL monitort de verplichtingen die voortkomen uit wetgeving en initiatieven. Dit maatschappelijk kader is beschreven in bijlage I.

7.2.4 MVB-verantwoording

MVB Communicatie

PF PostNL vindt het belangrijk transparant te zijn en deelnemers periodiek te informeren over het beleggingsbeleid en MVB zodat zij de progressie kunnen monitoren. Het pensioenfonds informeert deelnemers aan de hand van (digitale) nieuwsbrieven en publicaties op de eigen website. Op de website worden de relevante beleidskaders gepubliceerd en documenten waarin verantwoording wordt afgelegd, zoals bijvoorbeeld stemverslagen, het jaarverslag en het MVB-jaarverslag. Informatie over het MVB-beleid wordt aan nieuwe deelnemers verstrekt in de precontractuele informatie, te vinden op de website en in de pensioen 1-2-3. De MVB-communicatie naar de deelnemers vindt het pensioenfonds belangrijk. Daarom is relevante MVB-communicatie met deelnemers opgenomen als MVB-KPI.

MVB jaarverslag

Ieder jaar stelt PF PostNL een losstaand MVB jaarverslag op. In dit jaarverslag blikt het pensioenfonds terug op het voorgaande jaar en op de behaalde resultaten die betrekking hebben op het MVB-beleid van het pensioenfonds. Onderdeel hiervan is diepgaand inzicht in de progressie ten aanzien van de doelstellingen van het pensioenfonds en wordt er per MVB-instrument stilgestaan bij de hierdoor behaalde resultaten.

Naast het regulier MVB-jaarverslag stelt het pensioenfonds ook ieder jaar een verkort MVB-jaarverslag op. Deze is bestemd voor de deelnemer waarbij er wordt stilgestaan bij de hoogtepunten omtrent MVB-resultaten van dat betreffende jaar. Het pensioenfonds vindt het informeren van haar stakeholders van groot belang en verwacht daarbij dat de kwaliteit van verantwoording hoog is. Daarom is de kwaliteit van het jaarverslag dan ook opgenomen als MVB-KPI.

7.2.5 MVB-evaluatie & aanscherping

PF PostNL controleert periodiek of het MVB-beleid en de uitvoering daarvan voldoende aansluit bij de MVB-standpunten van het pensioenfonds en of de resultaten die worden geboekt wel in lijn zijn met de korte-, middellange- en langetermijn MVB-doelstellingen. Bij onvoldoende progressie scherpt het pensioenfonds het MVB-beleid of de uitvoering daarvan aan om de doelstellingen alsnog te realiseren.

Bijlage I: Maatschappelijk kader

Van PF PostNL wordt verwacht een bijdrage te leveren aan een duurzame samenleving en daar transparant verantwoording over af te leggen. Deze bijlage beschrijft het maatschappelijk kader dat bestaat uit wet- en regelgeving, standaarden en initiatieven waar PF PostNL zich aan heeft gecommitteerd en wat de aangesloten werkgevers en de deelnemers belangrijk vinden.

I.1 Wet- en regelgeving

Pensioenwet

Het pensioenfonds beschrijft jaarlijks in lijn met de Pensioenwet de manier waarop het pensioenfonds rekening houdt met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Daarbij wordt ook een toelichting gegeven op de overwegingen.

IORP II, SRD II en Corporate Governance Code Pensioenfonds

IORP II verplicht dat PF PostNL een eigen risico beoordeling (ERB) uitvoert. Dit is een integrale analyse en beoordeling van de risico's waaraan PF PostNL nu wordt blootgesteld of in de toekomst kan worden blootgesteld; en van de effectiviteit van het risicobeheer en de beheersmaatregelen. PF PostNL weegt in lijn met IORP II klimaatrisico's mee in het beleggingsbeleid. Daarnaast communiceert het fonds over MVB naar zijn deelnemers met het MVB-jaarverslag en brengt het bestaande en opkomende maatschappelijke risico's in kaart.

De SRD II-richtlijn (shareholder rights directive) en Corporate Governance Code Pensioenfonds vereisen een betrokkenheidsbeleid (stemmen en dialoog) en verantwoording over de uitvoering hiervan inclusief een online publicatie van het stemverslag op kwartaalbasis. Code Pensioenfonds is onderdeel van dit document. In dit beleid is vastgelegd hoe het pensioenfonds aan de hand van stemgedrag op aandelen en het aangaan van de dialoog met ondernemingen op een maatschappelijke verantwoorde manier invloed als belegger uitoefent. De SRD II richtlijn vereist verder openbaarmaking van elementen uit de overeenkomst met de vermogensbeheerder. Voorbeelden van elementen zijn de afspraken met de vermogensbeheerder en de methode en tijdshorizon waarop de vermogensbeheerders worden geëvalueerd. Dit inzicht wordt jaarlijks verschaft in het MVB-jaarverslag.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), Taxonomie & European Green Bond Standard

SFDR verplicht PF PostNL informatie te verschaffen over het duurzaamheidsbeleid en transparant te zijn over de uitvoering met als doel de transparantie over duurzaamheid te vergroten. PF PostNL ziet de pensioenregeling als Artikel 8: 'een product dat ESG promoot' en rapporteert over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren (zogenaamde Principle Adverse Impact indicatoren, PAI's) ondanks dat dit niet verplicht is. De keuze voor wel of geen ecologische en sociale doelstellingen en inzicht in de resultaten publiceert het pensioenfonds conform standaardtemplates van de wetgever: de precontractuele informatie (Annex II) en periodieke rapportage (Annex I en IV).

SFDR (en IORP II) vereisen dat PF PostNL aan haar deelnemers (en toekomstige deelnemers) communiceert over de wijze waarop het beleggingsbeleid rekening houdt met ESG-factoren en duurzaamheidsrisico's. Het MVB-beleid, het jaarverslag met daarin een toelichting op het MVB-beleid en de precontractuele informatie specifiek voor toekomstige deelnemers (SFDR) publiceert het fonds op haar website en is publiek toegankelijk. De publicatie wordt bijgewerkt als het bestuur een nieuw beleid vaststelt of wetgeving dit vereist. Over de uitvoering van beleid wordt met de (toekomstige) deelnemers van het fonds gecommuniceerd middels de website en (digitale) nieuws- en welkomstbrieven.

Daarnaast hebben de European Securities and Markets Authority (ESMA) en de European Banking Authority (EBA), in samenwerking met andere belanghebbenden, de European Green Bond Standard opgesteld. Deze standaard is een set van richtlijnen en criteria die zijn ontwikkeld om de transparantie en betrouwbaarheid

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

van groene obligaties in Europa te bevorderen. Enkele van de belangrijkste criteria van de European Green Bond Standard zijn onder andere: transparantie in de rapportage over de gebruikte gelden, de impact van de gefinancierde projecten op het milieu, en de onafhankelijke verificatie van de groene claims. Deze criteria zijn bedoeld om investeerders en andere belanghebbenden in staat te stellen de milieueffecten van groene obligaties beter te beoordelen.

Besluit marktmisbruik Wft en Regeling Toezicht Sanctiewetgeving 1977

PF PostNL mag uit hoofde van het Besluit marktmisbruik Wft (artikel 21a) niet beleggen in ondernemingen die zich bezighouden met de productie, verkoop of distributie van clustermunitie. Bij gebruik van indexfondsen en extern beheerde beleggingsinstellingen geldt een wettelijk verbod indien 5% wordt overschreden. PF PostNL heeft deze instrumenten opgenomen in de uitsluitingenlijst en voert actief beleid op de naleving. Daarnaast moet het pensioenfonds voldoen aan de regels van de Regeling Toezicht Sanctiewetgeving 1977 om terrorismefinanciering tegen te gaan.

I.2 Standaarden en initiatieven

OESO-richtlijnen en de VN Guiding Principles on Business and Human Rights

PF PostNL onderschrijft de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de VN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daarbij gebruikt het pensioenfonds het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad. PF PostNL verwacht eveneens van onze fiduciaire vermogensbeheerder, ESG-dienstverleners en/of vermogensbeheerders, en van ondernemingen waarin wij beleggen dat zij conform deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken.

Klimaatakkoord

Het klimaatakkoord is gesloten om maatregelen te treffen om de opwarming van de aarde tot 2°C te beperken, en liefst 1.5°C niet te overschrijden. PF PostNL onderschrijft de doelstellingen zoals uiteengezet in het klimaatakkoord om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen.

VN Principles of Responsible Investment (UNPRI) en Sustainable Development Goals (SDG's)

PF PostNL conformeert zich aan diverse internationale standaarden op het gebied van verantwoord ondernemen en verantwoord beleggen. Het pensioenfonds vindt het belangrijk dat zijn vermogensbeheerders handelen in lijn met de Verenigde Naties Principles of Responsible Investment van de Verenigde Naties (UNPRI) en dat de beleggingen de Global Compact van de Verenigde Naties en andere internationale verdragen op het gebied van mensenrechten of klimaat niet schenden.

Daarnaast gebruikt PF PostNL de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals - SDG's) om gericht doelstellingen te formuleren voor de manier waarop PF PostNL een positieve bijdrage wenst te leveren aan de maatschappij. Deze SDG's reflecteren een ontwikkelingsagenda van 17 doelen (thema's) die de wereld in 2030 tot een betere plek moeten maken. Deze doelen gaan over o.a. armoedebestrijding, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, duurzame energie en klimaatverandering.

Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO)

PF PostNL gebruikt de VBDO-benchmark als referentiekader voor de ambities en het beleid op gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. De VBDO-benchmark en de scores over gevoerd beleid leveren relevante informatie over de onderdelen die het fonds kan verbeteren.

VBDO stimuleert pensioenfondsen om beter te presteren op het gebied van duurzaam beleggen door onderzoeken uit te voeren en benchmarks te publiceren.

PF PostNL heeft de ambitie voor een top 3 positie in het segment pensioenfondsen small & mid (€ 5 miljard -10 mrd).

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

I.3 Werkgever en de deelnemers

PF PostNL is in dialoog met de werkgever en vraagt periodiek de MVB-voorkeuren van deelnemers uit. Op basis hiervan schenkt PF PostNL specifieke aandacht aan twee thema's, zijnde Gezondheid & Welzijn en Klimaat. Dit komt onder andere tot uiting in de ambitieuze doelstelling om de uitstoot van broeikasgassen in de portefeuille terug te dringen en positief bij te dragen aan twee SDG's. Een algemene toelichting op beide thema's is opgenomen in bijlage II en III.

Bijlage II: Toelichting thema Klimaat

Deze bijlage beschrijft hoe het pensioenfonds omgaat met het thema klimaat. Het klimaatbeleid is opgesteld in lijn met de adviezen van een internationaal gerenommeerde organisatie op het gebied van klimaat: de TaskForce on Climate-related Financial Disclosures² (TCFD), opgericht door de toezichthouder op financiële markten (Financial Stability Board).

II.1 Belangrijk thema voor deelnemers en maatschappij

De wetenschappelijke consensus is dat de toename van broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde voornamelijk te wijten is aan menselijke activiteiten, en dat dit leidt tot een versterkt broeikaseffect en daarmee ook klimaatverandering. Klimaatverandering heeft negatieve gevolgen voor de samenleving, de leefbaarheid van de aarde en wordt steeds vaker erkend als een belangrijk risico voor beleggingen. Het pensioenfonds weet dat deelnemers het klimaatthema belangrijk vinden en van mening zijn dat het pensioenfonds hieraan een bijdrage moet leveren.

Daarom besteedt het pensioenfonds ook specifieke aandacht aan de Ontwikkelingsdoelstelling van de Verenigde Naties: SDG 13 (Klimaatactie). Daarin komt de aandacht voor het klimaat en zaken die daar in hoge mate mee samen hangen terug.

II.2 Governance: de rol van het bestuur en BC

De governance van dit thema is gelijk aan de algehele governance-inrichting van het pensioenfonds. Dit is nader toegelicht in hoofdstuk 7.

II.3 Algemene klimaatrisico's en kansen voor een positieve bijdrage

Klimaatverandering vormt niet alleen een grote uitdaging voor de wereldwijde samenleving maar ook voor de waarde van beleggingen. Klimaatverandering brengt namelijk onder meer extreme weersomstandigheden zoals een stijgende zeespiegel, droogte of overstromingen met zich mee. Dit wordt ook wel fysiek klimaat risico genoemd. De gevolgen van extreme weersomstandigheden vinden vandaag de dag al plaats maar zullen steeds meer in intensiteit en frequentie gaan toenemen.

Om klimaatverandering aan te pakken zullen we over moeten gaan op een koolstofarme economie. Dit noemen we de energietransitie. Deze transitie zal leiden tot veranderingen in technologie, politiek beleid, marktvraag en bedrijfsmodellen. Het pensioenfonds realiseert zich dat de transitie naar een koolstofarme economie met name op korte en middellange termijn kan leiden tot 'stranded assets' (bezittingen die hun waarde verliezen door de energietransitie). Dit wordt ook wel transitierisico genoemd.

Tegelijkertijd biedt de overgang naar een koolstofarme economie ook kansen. De groeiende behoefte aan schone energie en klimaatbestendige oplossingen vraagt om innovatieve oplossingen en creëert nieuwe markten zoals duurzame energie. Beleggers kunnen bijdragen aan een duurzame toekomst en tegelijkertijd een goed financieel rendement behalen.

II.4 Strategie van het pensioenfonds voor risicobeheersing en positieve bijdrage

Het pensioenfonds ondersteunt de doelstelling in het Klimaatakkoord om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen en in 2050 klimaatneutraal te zijn. Dit komt ook overeen met de doelstelling in de EU taxonomie om klimaatverandering te beperken en te hervormen ('mitigatie en adaptatie').

² De TCFD is een initiatief dat sinds 2015 aanbevelingen doet voor het effectief rapporteren van klimaatgerelateerde risico's. De focus ligt hierbij op het verbeteren van de consistentie en transparantie van klimaatgerelateerde financiële bekendmakingen: https://assets.bbhub.io/company/sites/60/2021/07/2021-TCFD-Implementing_Guidance.pdf

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Het fonds meet vanaf 31 december 2019 de CO₂-uitstoot in de beleggingscategorieën en verlaagt de CO₂-uitstoot in lijn met het reductiepad van de Paris Aligned Benchmark (PAB). Om te voldoen aan het PAB-reductiepad moet in het eerste jaar een zeer forse CO₂-uitstoot reductie (50%) van de beleggingen worden nagestreefd ten opzicht van de CO₂-uitstoot aan het begin van het jaar. Vervolgens dient de CO₂-uitstoot van de beleggingen jaarlijks met 7% gereduceerd worden. De voorkeur gaat uit naar een relatieve reductie t.o.v. een absolute reductie om de invloed van schommeling in belegd vermogen te minimaliseren.

Het door PF PostNL vastgestelde CO₂-reductiepad is als volgt:

- Eind 2020: Voldoen aan de Climate Transition Benchmark (CTB)-reductiepad (30% reductie versus ultimo 2019; 7% reductie p/j voor liquide aandelen en een eerste stap t.a.v. obligaties);
- Eind 2021: Voldoen aan PAB-reductiepad (voor liquide portefeuille); en
- Eind 2023: Voldoen aan PAB-reductiepad (voor liquide portefeuille en illiquide waar redelijkerwijs mogelijk).

Op de middellange horizon 3-5 jaar (gemeten vanaf 2019) is de ambitie om de PAB-reductiepaddoelstelling te overtreffen en op lange termijn (10 jaar) dit voor alle beleggingscategorieën op zichzelf als norm te stellen tenzij dit echt niet mogelijk blijkt.

Om onze CO₂-reductiedoelstelling te realiseren gebruiken we de instrumenten zoals toegelicht in bijlage VI: uitsluitingen van de grootste klimaatvervuilers, op aandeelhoudersvergaderingen stemmen voor voorstellen ten gunste van het klimaat, engagement met bedrijven om hun klimaatambities en -plannen te toetsen, alsmede een best-in-class aanpak en impact beleggen aan de hand van RWI-indicatoren en KPI's. Het pensioenfonds maakt geen gebruik van carbon offsets zoals het aankopen van CO₂-rechten. In iedere Investment Case wordt de potentiële emissie-intensiteit van de beleggingscategorie beoordeeld. Eventueel wordt in de implementatie van de beleggingscategorie de allocatie naar bepaalde sectoren en/of regio's verhoogd of verlaagd om de emissie-intensiteit te reduceren en/of de positieve bijdrage te verhogen.

Vanwege de beschikbaarheid en kwaliteit van data wordt vooralsnog alleen beleid gevoerd op de CO₂-uitstoot (scope 1) en het eigen energieverbruik (scope 2) van de beursgenoteerde portefeuille. Dit zijn aandelen, (hoogrentende) bedrijfsobligaties en genoteerd vastgoed. De ambitie is om op middellange termijn de CO₂-uitstoot van de gehele beleggingsportefeuille te reduceren. Het pensioenfonds heeft in hoofdstuk 4 hier een doelstelling en bijbehorende KPI's voor geformuleerd. Daarnaast meet het pensioenfonds waar beschikbaar ook de CO₂-uitstoot verder in de productie- en consumptieketen (scope 3) en onderzoekt het pensioenfonds scope 3 officieel aan het beleid toe te voegen. Informatie over scope 3 van het pensioenfonds is op dit moment overwegend gebaseerd op schattingen van de dataprovider.

Het pensioenfonds wenst verder een netto positieve bijdrage te leveren aan 13. Per beleggingscategorie wordt expliciet de mogelijkheid van SDG bijdrage onderzocht. Voor de identificatie van groene obligaties gebruikt het pensioenfonds bij voorkeur de definitie op basis van de European Green Bond Standard. De beleggingsportefeuille van het pensioenfonds is op deze manier meer gericht op klimaatvriendelijke beleggingen in het brede universum. De toepassing per categorie is toegelicht in hoofdstuk 5 en bijlage VII.

II.5 Risicobeheer van klimaatrisico's

Identificatie en beoordeling van klimaatgerelateerde risico's

Voor de identificatie en beoordeling van klimaatgerelateerde risico's maakt het pensioenfonds gebruik van de risicobeheercyclus van duurzaamheidsrisico's. Deze cyclus wordt toegelicht in bijlage V. Het pensioenfonds heeft de volgende materiële financiële klimaatrisico's geïdentificeerd:

1. Klimaat transitierisico: risico op afwaarderingen als gevolg van de overgang naar een klimaatneutrale economie (bijv. door wet- en regelgeving, hogere eisen van consumenten) (korte en middellange termijn).
2. Fysiek klimaatrisico: schade als gevolg van een toename van extreme weersomstandigheden: een gevolg van de klimaatverandering (lange termijn).

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

3. Biodiversiteitsverlies: klimaat heeft een significante invloed op de mate van biodiversiteitsverlies (lange termijn).

Het pensioenfonds ziet daarnaast de volgende materiele niet-financiële klimaatrisico's:

1. Onvoldoende bijdragen aan de energietransitie.
2. Betrokkenheid bij CO₂-intensieve sectoren of grote klimaatvervuilers.
3. Niet behalen van klimaatdoelstelling (PAB).
4. Niet naleven van het uitsluitingsbeleid.
5. Niet voldoen aan duurzame wet- en regelgeving.
6. Onvoldoende ESG-integratie externe vermogensbeheerders (greenwashing).

Het beheer van klimaatgerelateerde risico's

Er zijn twee manieren waarmee het pensioenfonds klimaatrisico's in de beleggingsportefeuille beheerst: 1) verlaging van de blootstelling en 2) beperking van het klimaatrisico. Dit wordt meegenomen in de vormgeving van het beleggings- en MVB-beleid, de invulling per categorie en in de externe communicatie.

De blootstelling kan worden verlaagd door de strategie of allocatie in de beleggingsportefeuille te wijzigen. Een voorbeeld van een allocatiewijziging is het verkopen van beleggingen in bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot of van ondernemingen die sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen (en daardoor een verhoogd transitierisico hebben). De verkoop gebeurt dan ten gunste van energieneutrale bedrijven of van bedrijven die actief zijn in de duurzame energiesector.

Voor het beperken van het risico beschikt het pensioenfonds over verschillende instrumenten zoals toegelicht in hoofdstuk 5 en bijlage VI. Het pensioenfonds gebruikt bijvoorbeeld zijn stem om voorstellen op aandeelhoudervergaderingen te steunen die gericht zijn op het verminderen van de CO₂-uitstoot, het implementeren van klimaatvriendelijke bedrijfspraktijken of klimaatdata te gebruiken van gerenommeerde dataproviders ter beheersing van operationeel risico.

II.6 Metingen en doelen van klimaatrisico's en positieve bijdrage

Het meten van klimaatrisico's

Het pensioenfonds monitort de klimaatrisico's met (key) risico indicatoren (KRI) per duurzaamheidsrisico en brengt hierover verslag uit in diverse rapportages. Het gebruik van KRI's helpt het pensioenfonds inzicht te krijgen in de ontwikkeling van het risico. Zo wordt ook duidelijk of de blootstelling van het risico nog binnen de gestelde norm valt. Als dit niet het geval is kan worden overwogen of er een verdere aanscherping van de risicobeperking nodig is en wordt de risicobeheercyclus van het betreffende klimaatrisico opnieuw doorlopen. Het is ook mogelijk dat de beheersing van een duurzaamheidsrisico leidt tot andere ongewenste effecten, bijvoorbeeld te hoge kosten of een sterk afwijkende portefeuille. Dit kan een reden zijn voor een strategiewijziging.

Het meten van de positieve bijdrage aan het klimaat

Het pensioenfonds wenst een netto positieve bijdrage te leveren aan SDG's 13. Dit gebeurt door het reduceren van de negatieve bijdrage en/of het verhogen van de positieve bijdrage. Het pensioenfonds meet de bijdrage door middel van de SDG-impactscore, vertaald naar een bijdrage in euro's. De SDG-impactscore geeft aan hoeveel positieve én/of negatieve invloed de economische activiteiten van een bedrijf hebben op specifieke SDG's. De score houdt ook rekening met de operationele bedrijfsvoering: hoe beperken ondernemingen de negatieve effecten en hoe maken zij gebruik van bestaande en nieuwe mogelijkheden om positief bij te dragen aan de SDG's. Ook wordt er door middel van impact beleggen gekeken naar de Real-World impact van beleggingen op het thema Klimaat. In hoofdstuk 5 en bijlage VII staat per categorie aangegeven hoe hier invulling aan wordt gegeven. De resultaten van de SDG metingen worden per SDG gerapporteerd in het MVB-jaarverslag van het pensioenfonds. Ook wordt er ieder jaar in het MVB jaarverslag gerapporteerd over de Real-World Impact van de portefeuille. Elk jaar kijkt het pensioenfonds of de resultaten nog in lijn zijn met de vastgestelde doelstellingen. Wanneer dit niet het geval is wordt een strategiewijziging overwogen.

Bijlage III: Toelichting thema Gezondheid & Welzijn

Deze bijlage beschrijft hoe het pensioenfonds concreet omgaat met het thema Gezondheid & Welzijn.

III.1 Belangrijk thema voor deelnemers en maatschappij

Gezondheid en welzijn vormen de kern van een florerende samenleving. Het pensioenfonds en zijn deelnemers vinden het belangrijk om de universele toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg te waarborgen, preventieve gezondheidsmaatregelen te bevorderen, mentale gezondheid te ondersteunen en het milieu (de leefomgeving) te beschermen. We geloven dat door aandacht te schenken aan deze onderwerpen, we de kwaliteit van leven kunnen verbeteren, gezondheidsongelijkheden kunnen verminderen en een veerkrachtige en duurzame samenleving kunnen opbouwen.

Daarom besteedt het pensioenfonds ook specifieke aandacht aan één Ontwikkelingsdoelstelling van de Verenigde Naties: SDG 3 (Goede Gezondheid en Welzijn). Daarin komt de aandacht voor gezondheid en welzijn van de maatschappij en zaken die daar in hoge mate mee samen hangen terug.

III.2 Governance: de rol van het bestuur en BC

De governance van dit thema is gelijk aan de algehele governance-inrichting van het pensioenfonds. Dit is nader toegelicht in hoofdstuk 7.

III.3 Algemene risico's en kansen voor een positieve bijdrage

Afbreuk doen aan gezondheid en/of welzijn is niet alleen een ethische kwestie maar kan ook (grote) negatieve gevolgen hebben voor de waarde van beleggingen waarin het pensioenfonds investeert. Dergelijke risico's omvatten:

- **Reputatieschade:** Het schaden van de gezondheid en/of welzijn van stakeholders kan leiden tot een negatieve reputatie bij consumenten, investeerders en andere belanghebbenden. Dit kan resulteren in verminderd vertrouwen en loyaliteit, wat op lange termijn invloed kan hebben op de bedrijfsresultaten.
- **Juridische en financieel risico:** Het niet naleven van wet- en regelgeving op het gebied van gezondheid en welzijn kan leiden tot juridische problemen, boetes en sancties. Bedrijven kunnen ook geconfronteerd worden met aansprakelijkheidsclaims van werknemers of consumenten als gevolg van productveiligheid en gezondheidsproblemen.

Het investeren in bedrijven die bijdragen aan of aandacht hebben voor gezondheid en welzijn biedt juist weer kansen. De gezondheidssector is een groeiende markt, gedreven door de toenemende vraag naar gezondheidsgerelateerde producten en diensten. Bedrijven die zich richten op dit thema kunnen profiteren van deze groeitrend door innovatieve oplossingen te ontwikkelen, zoals nieuwe medische technologieën, gezonde voedingsproducten en digitale gezondheidsplatforms. De verwachting is dat bedrijven die aandacht hebben voor dit onderwerp op lange termijn waarde toevoegen in de beleggingsportefeuille.

III.4 Strategie van het pensioenfonds voor risicobeheersing en positieve bijdrage

Het pensioenfonds heeft de wens om bij te dragen aan het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van de maatschappij, zoals vastgelegd in de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen), VN Global Compact principes en de VN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's).

Om deze doelstelling te bereiken maakt het pensioenfonds gebruik van verschillende instrumenten. Zo wordt binnen de beleggingscategorieën aandelen, bedrijfsobligaties en impact beleggingen (waaronder landbouwgrond) een best-in-class beleid toegepast. Naar verwachting vergroot dit de kans dat het pensioenfonds belegt in bedrijven die aandacht geven aan de gezondheid en het welzijn van stakeholders

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

en verkleint het de kans dat het pensioenfonds belegt in bedrijven die de beginselen van het VN Global Compact en/of van de OESO-richtlijnen schenden. Bovendien wordt periodiek gescreend en gerapporteerd op controverses. Daarnaast worden bedrijven en landen die niet voldoen aan onze minimale standaarden uitgesloten. Dit is toegelicht in hoofdstuk 5 en bijlage VI onder 'Uitsluiting (negatieve screening)'.

Het pensioenfonds wenst verder een netto positieve bijdrage te leveren aan SDG's 3 (Goede Gezondheid en Welzijn) in vergelijking tot de marktbenchmark. Voor elke beleggingscategorie wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor het selecteren van beleggingen die bijdragen aan dit doel (SDG bijdrage). De toepassing per categorie is toegelicht in hoofdstuk 5 en bijlage VI.

III.5 Het beheer van gezondheidsgerelateerde risico's

Identificatie en beoordeling van gezondheidsgerelateerde risico's

Voor de identificatie en beoordeling van gezondheidsgerelateerde risico's maakt het pensioenfonds gebruik van de risicobeheercyclus van duurzaamheidsrisico's. Deze cyclus wordt toegelicht in bijlage V. Het pensioenfonds ziet niet direct materiële financiële risico's gerelateerd aan dit thema, maar heeft wel de volgende materiële niet-financiële risico's geïdentificeerd:

- Schending van mensenrechten
- Veilige fysieke werkomstandigheden
- Betrokkenheid bij kinderarbeid en gedwongen arbeid
- Discriminatie en diversiteit
- Onvoldoende inzet voor leefbaar loon
- Betrokkenheid tabak
- Niet naleven uitsluitingsbeleid
- Onvoldoende inzet voor SDG 3, gegeven belang van thema gezondheid

Het beheer van gezondheidsrisico's

Er zijn twee manieren waarmee het pensioenfonds gezondheidsrisico's in de beleggingsportefeuille beheerst: 1) verlaging van de blootstelling en 2) beperken van het risico. Dit wordt meegenomen in de vormgeving van het beleggings- en MVB-beleid, de invulling per categorie en in de externe communicatie.

De blootstelling kan worden verlaagd door de strategie of allocatie in de beleggingsportefeuille. Een voorbeeld van een allocatiewijziging is het verkopen van aandelen of beleggingen die verband houden met de tabaksindustrie.

Voor het beperken van de gezondheidsrisico's beschikt het pensioenfonds over verschillende instrumenten zoals toegelicht in bijlage VI. Het pensioenfonds gebruikt bijvoorbeeld zijn stem om voorstellen op aandeelhoudervergaderingen te steunen die gericht zijn op het waarborgen van toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg en het beschermen van het milieu (leefomgeving).

7.3 Metingen en doelen van de risico's en positieve bijdrage

Het meten van gezondheidsrisico's

Het pensioenfonds monitort de gezondheidsrisico's met (key) risico indicatoren (KRI) per duurzaamheidsrisico en brengt hierover verslag uit in diverse rapportages. Het gebruik van KRI's helpt het pensioenfonds inzicht te krijgen in de ontwikkeling van het risico. Zo wordt ook duidelijk of de blootstelling van het risico nog binnen de gestelde norm valt. Als dit niet het geval is kan worden overwogen of er een verdere aanscherping van de risicobeperking nodig is en wordt de risicobeheercyclus van het betreffende risico opnieuw doorlopen. Het is ook mogelijk dat de beheersing van een duurzaamheidsrisico leidt tot andere ongewenste effecten, bijvoorbeeld te hoge kosten of een sterk afwijkende portefeuille. Dit kan een reden zijn voor een strategiewijziging.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Het meten van de positieve bijdrage aan gezondheid en welzijn

Het pensioenfonds wenst een netto positieve bijdrage te leveren aan SDG 3 (Goede Gezondheid en Welzijn) door het reduceren van de negatieve bijdrage en/of het verhogen van de positieve bijdrage. Het pensioenfonds meet de bijdrage doormiddel van de SDG Impactscore, vertaald naar een bijdrage in euro's. De SDG Impactscore geeft aan hoeveel positieve én/of negatieve invloed de economische activiteiten van een bedrijf hebben op specifieke SDG's. De score houdt ook rekening met de operationele bedrijfsvoering: hoe beperken ondernemingen de negatieve effecten en hoe maken zij gebruik van bestaande en nieuwe mogelijkheden om positief bij te dragen aan SDG 3 (Goede Gezondheid en Welzijn). Ook wordt er door middel van impact beleggen gekeken naar de Real-World impact van beleggingen op het thema Gezondheid & Welzijn. In hoofdstuk 5 en bijlage VII staat per categorie aangegeven hoe hier invulling aan wordt gegeven. De resultaten van de SDG metingen worden gerapporteerd in het MVB-jaarverslag van het pensioenfonds. Ook wordt er ieder jaar in het MVB jaarverslag gerapporteerd over de Real-World Impact van de portefeuille. Elk jaar kijkt het pensioenfonds of de resultaten nog in lijn zijn met de vastgestelde doelstellingen. Wanneer dit niet het geval is wordt een strategiewijziging overwogen.

Bijlage IV: Toelichting OESO-richtlijnen en VN-Guiding Principles

Het fonds onderschrijft de Guiding Principles van de Verenigde Naties (UNGP's) en de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen). Deze standaarden zijn geïntegreerd in het MVB-beleid van PF PostNL, o.a. in het betrokkenheidsbeleid en de risicobeheercyclus van duurzaamheidsrisico.

De OESO-richtlijnen zijn aanbevelingen van overheden voor multinationale ondernemingen. De OESO-richtlijnen vormen vrijwillige beginselen en standaarden voor verantwoord ondernemen conform de wetgeving. Op basis van deze OESO-richtlijnen dienen ondernemingen over due diligence-processen te beschikken om de actuele en potentiële negatieve impact van hun handelen op kernwaarden zoals arbeids- en mensenrechten, milieu en anti-corruptie te kunnen identificeren, voorkomen dan wel verminderen. Multinationale ondernemingen dienen ook over rapportagesystemen te beschikken om de resultaten te kunnen volgen en toelichten. Als uit de due diligence blijkt dat de onderneming zelf de negatieve impact veroorzaakt of hieraan bijdraagt, dan dient de onderneming de negatieve impact niet alleen te verminderen en te beëindigen, maar ook ervoor te zorgen dat er verhaalmogelijkheden worden geboden of herstelmaatregelen worden getroffen ('herstel en verhaal'). Als de negatieve impact direct gerelateerd is aan de activiteiten, producten of diensten van een zakelijke relatie van de onderneming, dan dient de onderneming haar invloed aan te wenden om partijen die de impact veroorzaken of hieraan bijdragen te bewegen om de negatieve impact te voorkomen, verminderen en beëindigen en verhaalmogelijkheden te bieden.

De VN-Guiding Principles inzake bedrijven en mensenrechten van de VN (Guiding Principles of UNGP's) vormen het voornaamste beleidsinstrument voor bedrijven. Aan de hand van principes kunnen zij het 'Protect, Respect and Remedy'-raamwerk van de Verenigde Naties op het gebied van mensenrechten en (multinationale) ondernemingen implementeren. De Guiding Principles steunen op drie pijlers:

1. de plicht van overheden om de mensenrechten te verdedigen;
2. de verantwoordelijkheid van ondernemingen om de mensenrechten te respecteren; en
3. toegang tot verhaalmogelijkheden of herstelmaatregelen voor slachtoffers van bedrijfsgelateerde mensenrechtenschendingen.

Deze pijlers geven weer hoe overheden en ondernemingen het raamwerk dienen toe te passen.

De Guiding Principles maken duidelijk dat de verantwoordelijkheden van ondernemingen (of beleggers) voortvloeien uit hoe zij bij negatieve impact op de mensenrechten betrokken zijn. Bepalend voor hun betrokkenheid is of ondernemingen / beleggers de negatieve impact veroorzaken, hieraan bijdragen of hieraan gelieerd zijn of zouden kunnen worden.

De OESO-richtlijnen voor de financiële sector (Responsible Business Conduct, RBC) bieden een leidraad voor hoe institutionele beleggers de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen kunnen toepassen. Ze geven aan wat de voornaamste overwegingen voor institutionele beleggers zijn tijdens het due diligence-proces dat hen helpt om maatschappelijke en milieurisico's te signaleren en hierop te reageren.

Bijlage V: Risicobeheer duurzaamheidsrisico

PF PostNL houdt binnen de beleggingscyclus rekening met duurzaamheidsrisico's. We spreken van een duurzaamheidsrisico als duurzaamheidsfactoren kunnen leiden tot financiële, reputatie- of operationele schade voor PF PostNL of de maatschappij. Bij iedere stap, van de risicohouding en uitgangspunten tot monitoring en evaluatie, weegt het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee in lijn met het IRM-beleid. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de waarschijnlijkheid van het optreden en de ernst van de belangrijkste ongunstige effecten, met inbegrip van het potentieel onherstelbare karakter. Daarnaast wordt er ook rekening gehouden met een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de belegging. Ook zijn er wettelijke vereisten op het gebied van duurzaamheid waar PF PostNL aan dient te voldoen. Dit betekent dat er ook risico's op het niet nakomen daarvan bestaan (compliance-risico).

Voor ieder als materieel geïdentificeerd duurzaamheidsrisico wordt de impact op het pensioenfonds beoordeeld en een risicohouding bepaald. Als het risico niet past binnen de risicohouding worden (additionele) beheersmaatregelen getroffen. Het duurzaamheidsrisico wordt gemonitord en getoetst aan de risicohouding. De inrichting van de risicobeheercyclus wordt ook periodiek geëvalueerd. Ter verbetering van de risicobeheercyclus worden doelen en maatregelen geformuleerd.

De beheersing van duurzaamheidsrisico's aan de hand van de MVB-instrumenten betekent dat het pensioenfonds niet belegt in het volledige beleggingsuniversum van de voor het pensioenfonds relevante beleggingscategorieën. Dit betekent dat de MVB-keuzes van het pensioenfonds kunnen leiden tot een ander financieel resultaat. Het rendement en risico van beleggingen waar het pensioenfonds niet in belegt introduceren alternatieve kosten van duurzaamheid, ook wel 'opportunity loss' genoemd. Dit kan zowel positief als negatief uitvallen. Het pensioenfonds beoogt sterke afwijkingen te beperken door de beheersing van concentraties en behouden van spreiding (waaronder sector- en regiowegingen).

De uitwerking van de risicobeheercyclus van duurzaamheidsrisico's staat in een separaat document. De (materiële) Key Risk Indicators die PF PostNL heeft geïdentificeerd en monitort staan in onderstaand overzicht.

#	Risico-item	Bruto			Beheersmaatregelen, instrumenten specifiek ESG			Netto			Bereidheid KRI	KRI en norm/limiet	
		Kans	Impact	Risico	Kans	Impact	Risico	Kans	Impact	Risico			
Financieel													
Klimaat: transitie naar klimaat neutrale economie													
1	Daling waarde beleggingen door onvoldoende transitie				- Rating - Best-in-class selectie - Uitsluiting - Stemgedrag - Screening en dialoog						Ja	MSCI rating (PAB) voor transitiefactoren: selectie topscorers en toepassing minimum score Toepassing uitsluitingslijst PF PostNL: 100% Onderschrijving SRD II (of gelijkwaardige richtlijn) door vermogensbeheerders aandelen: 100% Aansluiting vermogensbeheerder niet-genoteerd vastgoed bij GRESB: 100%	
Klimaat: fysiek													
2	Daling waarde beleggingen door schade als gevolg van extreme weersomstandigheden en klimaatverandering				- Uitsluiting: zie KRI 2						Ja	N.v.t.	
Biodiversiteitsverlies													
3	Daling waarde beleggingen door veroorzaken van afname biodiversiteit als gevolg van landgebruik en vervuiling				- Rating - Best-in-class selectie - Uitsluiting: zie KRI 2 - Stemgedrag, Screening en dialoog: zie KRI 3						Ja	MSCI rating voor biodiversiteitsrisico's: selectie en minimum score	
Governance: deugdelijke en transparante aansturing													
4	Onvoldoende langtermijnperspectief, onvoldoende ethisch en transparant				- Rating						Ja	MSCI rating voor governance: minimum score	
Reputatie: aantasting van vertrouwen van deelnemers en maatschappij in PF PostNL													
5	Onvoldoende bijdragen aan gezondheid en welzijn				- Rating						Ja	MSCI rating voor reputatierisico's: selectie en minimum score	
6	Onvoldoende bijdragen aan klimaat incl. biodiversiteit Betrokkenheid CO ₂ -intensieve sectoren of grote klimaatvervuilers				zie ook overlap risico 1, 2 en 3						Ja		
Compliance													
7	Externe vermogensbeheerders onvoldoende compliant				ESG score per manager						Ja	Screening externe vermogensbeheerders: minimum score	
8	Naleving wet- en regelgeving (UN Global Compact, SFDR, IORP): zie Juridisch risico										Ja	Per wet- en regelgeving worden de vereisten geïdentificeerd en geïmplementeerd. Een toelichting per wet- en regelgeving wordt gegeven in het MVB-beleid (maatschappelijk kader).	
Legenda													
	Laag										KRI	Frequentie meting	
	Midden										1	per kwartaal	
	Hoog										2	per kwartaal	
											3	jaarlijks	
											4	jaarlijks	
											5	per kwartaal	
											6	per kwartaal	
											7	per kwartaal	
											8	jaarlijks	

Bijlage VI: Toelichting MVB-instrumenten

VI.1 Screening

Het doel van screening is om beter inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de (onderliggende) beleggingen en naleving van de beleidskeuzes van PF PostNL. Op kwartaal- en jaarbasis worden de beleggingen van het pensioenfonds gescreend (met behulp van dataproviders MSCI ESG en ISS) op diverse MVB-aspecten, zoals ESG-ratings, controverses, schendingen van de VN Global Compact, ongewenste sectoren en CO₂-uitstoot. In het geval van CO₂-uitstoot wordt de totale uitstoot ook vergeleken met het PAB-reductiepad. Op jaarbasis screent het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsportefeuille op duurzaamheidsfactoren (zogenaamde SFDR Principle Adverse Impact indicatoren, SFDR PAI's). Deze resultaten worden op de website gepubliceerd. De screening vereist periodiek lookthrough informatie in de verschillende beleggingsfondsen en mandaten in de portefeuille van PF PostNL.

VI.2 Uitsluiting (negatieve screening)

PF PostNL hanteert een raamwerk om te bepalen welke beleggingsmogelijkheden het pensioenfonds wenst uit te sluiten van het beleggingsuniversum, naast de wettelijk verplichte uitsluitingen. In dit raamwerk maakt het pensioenfonds onderscheid tussen ondernemingen en landen.

Beleggingsinstrumenten uitgegeven door ondernemingen worden uitgesloten op basis van de volgende uitgangspunten:

- De onderneming is betrokken bij een product of dienst waarvoor geldt dat:
 - o Er zijn internationale verdragen / conventies die het gebruik van het product / dienst of de specifieke belegging verbieden of er naar streven om het significant te reduceren;
 - o Het product / dienst is (a) per definitie schadelijk voor mensen en/of het milieu en (b) heeft een hoge negatieve impact op mensen en/of het milieu, wanneer het gebruikt wordt zoals het bedoeld is;
 - o Het product is niet essentieel (geen schadelijk effect als het niet meer bestaat);
- Engagement met het bedrijf leidt niet tot een verandering naar een situatie met niet-schadelijke producten/diensten;
- Het bedrijf is direct betrokken bij de productie van het product / dienst of is significant indirect betrokken bij het product / dienst via de distributie en/of verkoop (detailhandel en toeleveranciers).
- Uitsluiting is belangrijk voor het realiseren van de maatschappelijke doelstellingen van het pensioenfonds (thema's).

Voor landen geldt dat het pensioenfonds niet wenst te beleggen in staatsobligaties uitgegeven door controversiële landen op het gebied van duurzaamheidscriteria. Beleggingsinstrumenten uitgegeven door staatsgecontroleerde onderneming in dergelijke landen worden eveneens uitgesloten. Landen worden als controversieel gezien in deze context indien ze niet voldoen aan de minimum criteria op milieu-(E), sociale (S) en/of governance(G)-indicatoren zoals vastgelegd in het landenbeleid (zie bijlage X).

De volgende tabel geeft het volledige overzicht waar het pensioenfonds niet in wenst te beleggen.

De lijst van uitsluitingen wordt periodiek bijgewerkt en jaarlijks gepubliceerd op de website van het pensioenfonds en als bijlage van het MVB-jaarverslag. Het uitsluitingsbeleid geldt voor alle beleggingen. Voor beleggingsfondsen geldt de uitsluitingslijst als selectie- en evaluatiecriterium. De naleving van de uitsluitingenlijst maakt onderdeel uit van de monitoring van de vermogensbeheerder. Indien toch een positie in een uitgesloten onderneming wordt aangetroffen wordt de vermogensbeheerder van dat mandaat geïnstrueerd om afscheid van de positie te nemen. Bij een beleggingsfonds zal het pensioenfonds met de vermogensbeheerder in dialoog treden. In het uiterste geval wordt afscheid genomen van het beleggingsfonds. In de rapportage en het MVB-jaarverslag toont het pensioenfonds de resultaten van de screening op de uitsluitingslijst.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Uitsluiting	Reden van uitsluiting	Grenswaarde
Landen		
Sanctielijst EU of VN	Beleggingen in financiële instrumenten uitgegeven door landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de EU (EU Sanctielijst) of de VN (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven zijn ook uitgesloten. Indien PF PostNL een belegging in een land op de sanctielijst bezit is er geen wettelijke plicht om deze belegging direct te verkopen. Het pensioenfonds zal er wel naar streven om deze belegging op enig moment kostenefficiënt te verkopen.	EU/NL sanctie-wetgeving
Controversiële landen en staatsgecontroleerde ondernemingen	– Veroorzaken van maatschappelijke negatieve impact op gebied van milieu (inclusief klimaat), sociaal beleid (arbeidsrechten) en governance (democratische rechten). – Conform landenbeleid (zie bijlage X), periodieke evaluatie.	Zie Bijlage X
Producten / diensten		
De productie, toelevering, distributie en/of verkoop van controversiële wapens: – clusterbommen; – landmijnen; – nucleaire wapens; – biologische en chemische wapens.	– In strijd met internationale verdragen en conventies. – Wettelijk verplicht (clusterbommen, strikte toepassing hiervan).	>0% omzet in productie, distributie of verkoop
De productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak gerelateerde producten.	– Brengt ernstige schade toe aan de gezondheid, geen veilige mate van gebruik, dialoog is zinloos. – In strijd met het VN Global Compact initiatief.	>0% of meer van de omzet in productie 20% of meer van distributie of verkoop
Bedrijven die de VN Global Compact principes en OESO-richtlijnen materieel en structureel schenden. Dit omvat het uitsluiten van bedrijven waarvan bekend is dat zij de mensen- of arbeidsrechten op grove wijze schenden, ernstige schade toebrengen aan het milieu zoals biodiversiteitsverlies, ontbossing en waterschaarste ; of betrokken zijn bij ernstige fraude ernstige milieuschade veroorzaken of betrokken zijn bij ernstige fraude.	Het pensioenfonds onderschrijft de VN Global Compact principes en OESO-richtlijnen. Ondernemingen die deze principes ernstig en structureel schenden passen niet bij de uitgangspunten van het fonds.	Materiële en structurele schending
De extractie van kolen en productie van energie op basis van kolen (kolen mijnbouw en kolencentrales).	Kolen is een van de meest CO ₂ intensieve vormen van energieproductie en voorkomen het behalen van de klimaatdoelstelling.	10% of meer van de omzet
De productie van teerzandolie (onconventioneel).	Energiegeneratie op basis teerzandolie is een van de meest CO ₂ -intensieve vormen van energie en voorkomt het behalen van de klimaatdoelstelling. De uitkomsten van dialoog zijn onzeker in deze sector.	10% of meer van de omzet
De grootste klimaatvervuilers (bedrijven met grootste CO ₂ -emissie).	– Bedrijven met hoge CO₂-uitstoot in verhouding tot de omzet (intensiteit) en bedrijven met een hoge potentiële CO₂-uitstoot per euro aan marktkapitalisatie (zogenaamde reserves). – Indien verdere aanscherping nodig is voor het behalen van de klimaatdoelstelling, mogelijke toepassing te bepalen per beleggingscategorie.	Grenswaarde afhankelijk van beleggings-categorie

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

VI.3 Best-in-class benadering

Het pensioenfonds kiest er voor om een best-in-class aanpak te hanteren. Met een best-in-class aanpak wordt nagestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen die binnen hun sector goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen en bijdragen aan de verwezenlijking van de SDG's. Dit gaat verder dan enkel het uitsluiten van ondernemingen dat gericht is op het voorkomen van schade; best-in-class richt zich op de insluiting van goed presterende ondernemingen. Deze benadering geeft MVB een belangrijke plek in het beleggingsproces, waardoor de grootste duurzaamheidsrisico's afnemen en de positie ten aanzien van de thema's Gezondheid & welzijn en Klimaat verbetert. Dit betekent bijvoorbeeld dat energiebedrijven die elektriciteit opwekken door middel van hernieuwbare bronnen een grotere kans maken om in de portefeuille te worden opgenomen.

Deze aanpak heeft als nadeel dat mogelijk geen dialoog (meer) kan worden gevoerd met ondernemingen die achterblijven op gebied van MVB. Reden is dat deze specifieke bedrijven als gevolg van de best-in-class aanpak mogelijk zijn verdwenen uit de beleggingsportefeuille. Dit nadeel is voor het pensioenfonds acceptabel, aangezien het fonds er de voorkeur aan geeft om het pensioenvermogen en de bestuurlijke aandacht te richten op ondernemingen die positief presteren op MVB. Daarnaast kan het pensioenfonds middels het onderschrijven van collectieve beleggersinitiatieven alsnog druk uitoefenen op bedrijven om hun bedrijfsvoering aan te passen.

Het best-in-class beleid wordt vormgegeven door de selectie van ondernemingen op basis van 'ESG ratings' of equivalent. De ESG-rating is een systematiek waarbij een ESG Research provider bedrijven beoordeelt op hun ESG-beleid en uitvoering en hier een score ('rating') voor geeft. Deze rating volgt vaak dezelfde schaal als bij de breder bekende kredietrating. AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke. Als de schaal anders is voor een specifieke beleggingscategorie staat dit in de sectie 'Instrumenten per beleggingscategorie' van bijlage VII bij de desbetreffende categorie vermeld. De ESG rating is een relatieve score waarbij ondernemingen worden vergeleken binnen de sector waarin de onderneming actief is. De rating geeft een vooruitkijkend oordeel over de onderneming op de ESG-onderdelen, waarbij de wegingen van de onderdelen afhankelijk zijn van de activiteiten van de onderneming. Zo weegt het onderdeel E (environmental) binnen de sector Utilities (elektriciteitscentrales) zwaarder dan onderdeel S (social). De rating is voor een groot deel vooruitkijkend omdat er niet alleen wordt gekeken naar misstanden in het verleden, maar vooral naar de huidige risico's en de risicobeheersing.

VI.4 Betrokkenheidsbeleid

PF PostNL is bewust van de invloed die het fonds als belegger kan uitoefenen en ziet het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om hier invulling aan te geven. Daarom is het betrokkenheidsbeleid geformuleerd, wat bestaat uit stembeleid op aandelen en het aangaan van een dialoog (engagement) met ondernemingen (inclusief uitgevers van obligaties) en vermogensbeheerders.

Stembeleid

Het uitoefenen van stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen kan positieve invloed hebben op de governancestructuur van bedrijven en voor de waarde van een belang van PF PostNL in een onderneming. Daarom maakt het fonds zoveel mogelijk gebruik van haar stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Tevens streeft het fonds ernaar om invulling te geven aan de richtlijnen die volgen uit de Shareholder Rights Directive (SRD II) of toe te lichten als dit niet volledig mogelijk is ('comply or explain').

PF PostNL heeft het stembeleid waaronder de uitgangspunten opgenomen in bijlage VIII. Bij deze uitgangspunten – ook wel bekend als proxy voting principles – staan de MVB-ambitie, het principe langetermijnwaardcreatie, en de gekozen thema's (Gezondheid & Welzijn en Klimaat) als onderdeel van de ecologische en sociale uitgangspunten centraal. Dit wil zeggen dat het pensioenfonds bij het stemmen bijvoorbeeld goede governance (verantwoording en transparantie, beloningsbeleid), milieu- en klimaat, eerlijke belastingbijdrage, arbeidsomstandigheden en mensenrechten belangrijk vindt.

Bij stembesluiten zijn nationale governance codes en wet- en regelgeving relevant, terwijl in het stembeleid ook wereldwijde 'best practices' ten aanzien van corporate governance terugkomen. Het

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

pensioenfonds leent geen aandelen uit en leent geen aandelen in van anderen ('securities lending') met als doel om de stemrechten op deze aandelen uit te oefenen. Het stembeleid dekt daarmee de gehele aandelenportefeuille van het pensioenfonds.

Dialoog ('engagement')

Het pensioenfonds oefent zowel als aandeelhouder als obligatiehouder invloed uit door in gesprek te gaan met bedrijven. Het pensioenfonds voert geen gesprekken met overheden. De gesprekken met bedrijven zijn gericht op het stimuleren van verantwoordelijk gedrag, duurzaamheidspraktijken en goede governance met de intentie om op de lange termijn financiële en/of maatschappelijke waarde te creëren en (duurzaamheids)risico's te verkleinen. PF PostNL heeft het engagementbeleid opgenomen in bijlage IV.

Onze engagementdoelen zijn onderverdeeld in twee varianten:

1. Engagement voor verandering;
2. Engagement voor beleidsbeïnvloeding en samenwerking.

Doordat PF PostNL ook participeert in beleggingsfondsen kan niet altijd worden besloten om afscheid te nemen van een onderneming indien de dialoog geen resultaat levert. In dit geval wordt de dialoog gestart met de vermogensbeheerder van het beleggingsfonds. Het is overigens wel waarschijnlijk dat de onderneming bij (potentiële) negatieve impacts op basis van best-in-class beleid (ESG-rating) of de uitsluitingscriteria (VN Global Compact en OESO-richtlijnen) alsnog uit de portefeuille zal worden verwijderd. In het uiterste geval kan afscheid worden genomen van het betreffende fonds. In het geval van maatwerkinvullingen kan het pensioenfonds zelf besluiten de onderneming direct uit de portefeuille te verwijderen.

In het MVB-jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de engagementactiviteiten van het fonds.

VI.6 ESG-procesvoering ('litigation')

Procesvoering verwijst naar een juridisch proces waarbij twee partijen, meestal individuen of bedrijven, betrokken zijn bij een geschil en dit voorleggen aan een rechtbank om een beslissing te verkrijgen. Procesvoering wordt steeds prominenter gebruikt om actie te realiseren / af te dwingen op het gebied van klimaat maar ook andere duurzaamheidsonderwerpen waar wij en andere stakeholders het gevoel hebben dat bedrijven te kort schieten of beleggers misleiden.

Het pensioenfonds is niet actief bezig met ESG-procesvoering. Enerzijds gelooft het pensioenfonds dat de andere instrumenten van het betrokkenheidsbeleid (stemmen en dialoog) in eerste instantie beter bij het pensioenfonds passen, procesvoering is het laatste escalatiemiddel, en anderzijds beschikt het pensioenfonds niet over de operationele inrichting en de benodigde expertise en brengt procesvoering hoge kosten met zich mee. Indien het pensioenfonds participeert in een beleggingsfonds dan beslist de beheerder van het fonds over de ESG-procesvoering.

Daarentegen heeft het pensioenfonds er wel voor gekozen om bij vermeend wanbestuur door bedrijven als gevolg van fraude (boekhoudfraude, ontduiking van weten regelgeving), corruptie en omkoping zich bij te laten staan door partijen welke gespecialiseerd zijn in zogenaamde class actions. Dit zijn collectieve rechtszaken of massaschadeclaims waarin een collectief van beleggers (op een no cure – no pay basis) rechtszaken aanspant tegen bedrijven, wanneer financiële schade is geleden door beleggers als gevolg van wanbestuur en duidelijke aanwijzingen bestaan voor wanbestuur. Voorbeelden zijn o.a. Toshiba en Steinhoff (vermeende boekhoudfraude), diverse banken (manipulatie van benchmarks) en Volkswagen (dieselgate).

VI.5 SDG bijdrage

PF PostNL heeft als doelstelling een positieve bijdrage te leveren en negatieve bijdrage te voorkomen aan de thema's Gezondheid & Welzijn en Klimaat. Om de bijdrage van de beleggingsportefeuille op deze thema's te meten maakt het pensioenfonds onder andere gebruik Sustainable Development Goals (SDG's).

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

De SDG's zijn 17 wereldwijde doelen die zijn opgesteld door de Verenigde Naties met als doel een duurzame toekomst voor iedereen te bereiken. Deze doelen beslaan een breed scala aan onderwerpen, waaronder armoedebestrijding, onderwijs, gezondheid, gendergelijkheid, klimaatactie en meer. Ze zijn ontworpen om economische groei te bevorderen, sociale inclusiviteit te waarborgen en milieubescherming te bevorderen.

Binnen het kader van deze doelen heeft het pensioenfonds ervoor gekozen om zich te richten op SDG 3: Gezondheid & Welzijn en SDG 13: Klimaat. Door meer te investeren in bedrijven of projecten die een positieve bijdrage leveren aan deze doelen, en minder te investeren in bedrijven die een negatieve impact hebben, draagt het pensioenfonds bij aan haar duurzaamheidsdoelstellingen. Het pensioenfonds richt zich op SDG's 3 en 13, maar kijkt ook naar de effecten van beleggingen op andere SDG's en kan hierop sturen zolang dit bijdraagt aan de focus op de thema's Gezondheid & Welzijn en Klimaat. Daarbij is het een vereiste dat de governance van het pensioenfonds niet wordt beïnvloed.

Dit instrument onderscheidt zich van best-in-class beleggen doordat er gericht accenten worden aangebracht naar de twee SDG's en daarmee een maatschappelijke bijdrage leveren. Best-in-class richt zich meer op bedrijven die goed scoren op ESG-factoren in het algemeen en daarmee minder duurzaamheidsrisico lopen. Gezien de sterke afhankelijkheid van beschikbare data en van dit instrument verschilt de toepasbaarheid hiervan per beleggingscategorie.

VI.6 Impact beleggen

Impact beleggingen financieren nieuwe initiatieven die concreet bijdragen aan oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken. Dit instrument is erg afhankelijk van beschikbare data en de toepasbaarheid verschilt daardoor per beleggingscategorie. Aan deze beleggingen worden een aantal eisen gesteld:

- De beleggingen hebben naast een financieel rendement een expliciete maatschappelijke doelstelling. Dit wordt ook wel intentionaliteit genoemd;
- De beleggingen hebben een expliciete maatschappelijke toegevoegde waarde. Zonder de impact belegging zou deze waarde er niet komen. Dit wordt ook wel additionaliteit genoemd;
- De impact van de belegging is meetbaar of er is een concrete ambitie om de output te gaan meten (bijvoorbeeld als de data nog niet beschikbaar is);
- De beleggingen hebben geen negatieve impact en relevantie voor de door het fonds gekozen thema's Gezondheid & Welzijn en/of Klimaat.

Het pensioenfonds wil zich naast het leveren van een maatschappelijke bijdrage (focus op impact) ook focus aanbrengen op ondernemingen die streven naar een duurzame bedrijfsvoering (focus op transitie). Om de impact van beleggingen goed te kunnen monitoren, worden er indicatoren gebruikt, genaamd Real World Impact (RWI)-indicatoren. Deze indicatoren geven inzicht in zowel de positieve als negatieve effecten van investeringen op gebieden zoals duurzaamheid, sociale gelijkheid en klimaatverandering. Bijvoorbeeld hoeveel m³ aan watergebruik bespaard is of hoeveel achtergestelde consumenten bereikt zijn met betaalbare financiële diensten.

Het gebruik van de RWI-indicatoren bevordert transparantie en biedt tastbare resultaten om te beoordelen in hoeverre beleggingen bijdragen aan de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds. Dit zorgt ervoor dat de impact van beleggingen beter beoordeeld kan worden.

Bijlage VII MVB implementatie per beleggings-categorieën

Per beleggingscategorie worden verschillende MVB-instrumenten gehanteerd. In deze bijlage staat per beleggingscategorie aangegeven welk MVB-instrument er wordt gebruikt en welke MVB-doelstelling het pensioenfonds heeft voor die categorie.

Aandelen

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogoog		
Aandelen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Binnen de categorie aandelen worden alle instrumenten toegepast over de volle breedte van de categorie, met uitzondering op impact beleggen. Impact beleggen vindt alleen plaats binnen de mid-cap impactfondsen waar het pensioenfonds in is belegd.

Voor aandelen ontwikkeld wereldwijd gebruikt het fonds een benchmark waarin MVB is geïntegreerd. In deze benchmark zijn additionele uitsluitingscriteria (met een tolerantiegrens van 5% van de omzet) van toepassing, naast het huidige uitsluitingenraamwerk zoals in deze bijlage beschreven. Deze additionele criteria zijn alcohol, civiele en conventionele wapens, gokken, nucleaire energie, genetisch gemodificeerde organismen, adult entertainment en fossiele brandstof reserves en extractie (naast Thermische Kolen, ook onconventionele olie en gas).

Daarnaast wordt een best-in-class aanpak gehanteerd waarbij belegd wordt in de 50% bedrijven per sector met de hoogste ESG-rating. Bovendien wordt meer belegd in bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan de door het fonds gekozen thema's en geselecteerde SDG's. Om klimaatrisico te beheersen en de CO₂-uitstoot van de beleggingsportefeuille te reduceren sluit het fonds bovendien de grootste 20% vervuilers uit (met een maximum van 30% per sector). Dit resulteert in een aanzienlijke reductie. Deze CO₂-reductie kan verder verhoogd worden als dit noodzakelijk is om de doelstellingen van het Klimaatakkoord te realiseren.

Voor aandelen opkomende landen gebruikt het fonds net als bij aandelen ontwikkeld wereldwijd een duurzame benchmark. In deze benchmark zijn ook de additionele uitsluitingscriteria, de best-in-class aanpak, SDG-bijdragen en uitsluiting van de grootste vervuilers van toepassing. Staatsgecontroleerde ondernemingen worden uitgesloten op basis van het landenbeleid (bijlage X).

Voor aandelen ontwikkeld (mid-caps) is een impact beleggen implementatie van toepassing. De RWI-indicatoren die worden gebruikt om de impact te meten van de fondsen variëren en zijn afhankelijk van de onderliggende investeringen in bedrijven. Binnen de fondsen is er een specifieke focus om met behulp van de RWI-indicatoren een positieve impact te leveren op de duurzaamheidsthema's (Gezondheid & Welzijn en Klimaat) van het pensioenfonds.

De vermogensbeheerders van de aandelenfondsen stemmen namens het pensioenfonds op aandeelhoudersvergaderingen op basis van het duurzame stemprofiel (SRI) van proxy voting adviseur ISS. Dit stemprofiel is in overeenstemming met de uitgangspunten van het stembeleid van het pensioenfonds.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Euro Staatsobligaties / LDI

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogo		
Euro Staatsobligaties / LDI	✓	✓	X	Nvt	X	✓	✓

PF PostNL streeft naar een weging van tussen de 10 en 40% aan groene en sociale obligaties als onderdeel van de staatsobligatiebeleggingen. Dergelijke obligaties worden hoofdzakelijk uitgegeven door supranationale instellingen (bijv. Wereldbank of Europese Investeringsbank), overheden en aan overheden gerelateerde agentschappen en dienen voor het verbeteren van het milieu, klimaat of sociale omstandigheden. De staatsobligaties moeten voldoen aan de criteria van Green Bond Standard van de EU om als groen aangemerkt te worden.

Bedrijfsobligaties (IG/HY)

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogo		
Bedrijfsobligaties	✓	✓	✓	Nvt	✓	✓	✓

Binnen de categorie bedrijfsobligaties investment grade wordt screening, uitsluiting en best-in-class beleid toegepast. Obligatiehouders hebben in tegenstelling tot aandeelhouders geen stemrecht. Dialoog is wel mogelijk. Het engagementbeleid van PF PostNL is ook op deze categorie van toepassing. Voor een aanzienlijk deel van de bedrijfsobligaties portefeuille wordt er impact belegd door middel van groene obligaties.

PF PostNL heeft de Bloomberg Barclays MSCI Euro Corporate ESG Sustainability SRI Index als benchmark geselecteerd, deze wordt gedurende 2024 vervangen voor een soortgelijke benchmark van Iboxx. Deze benchmarks bevatten additionele uitsluitingscriteria naast de uitsluitingenlijst van PF PostNL. Deze additionele criteria (met een tolerantiegrens van 5% van de omzet) zijn alcohol, civiele en conventionele wapens, gokken, nucleaire energie, genetisch gemodificeerde organismen en adult entertainment. Daarnaast wordt er best-in-class belegd door alleen bedrijfsobligaties met een minimale MSCI ESG-rating van BBB of hoger te selecteren.

Bij de implementatiekeuze is expliciet stilgestaan bij de aansluiting van de benchmark bij de klimaatdoelstelling en de doelstelling om een positieve bijdrage te leveren aan de SDG's. De gewenste resultaten worden naar verwachting bereikt met de geselecteerde benchmark. Indien de evaluatie daar aanleiding toe geeft kunnen extra stappen worden gezet. Door de keuze voor een mandaatinvulling bestaat flexibiliteit in de uitvoering en eventuele aanscherping.

Het pensioenfonds heeft een beheerder aangesteld specifiek voor het beheer van duurzame bedrijfsobligaties. Groene obligaties, ook wel Green bonds genoemd, en blauwe obligaties zijn financiële instrumenten die specifiek worden uitgegeven om projecten en activiteiten te financieren die respectievelijk een positieve milieu- en sociale impact hebben. Groene en blauwe obligaties volgen strikte richtlijnen en standaarden (bijvoorbeeld de Europese Green Bond Standard) om ervoor te zorgen dat de opbrengsten daadwerkelijk worden gebruikt voor milieudoeleinden. Deze vorm van financiering valt onder Impact beleggen. De overige instrumenten die ook van toepassing zijn voor reguliere obligaties worden ook toegepast binnen deze categorie. Met de allocatie naar Green bonds wenst het pensioenfonds een positieve impact te realiseren op de thema's Gezondheid & Welzijn en Klimaat. Het pensioenfonds streeft er naar om 20% van de Investment Grade bedrijfsobligaties portefeuille te beleggen in Green bonds.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Onderdeel van de bedrijfsobligatieportefeuille zijn beursgenoteerde hoogrentende obligaties (High Yield). Binnen deze beleggingscategorie wordt een best-in-class beleid toegepast. Dit is onder andere gebaseerd op een 40% CO₂-reductie doelstelling en een grotere blootstelling naar groene obligaties ten opzichte van de benchmark. Daarnaast worden screening en uitsluiting toegepast.

Nederlandse woninghypotheken

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogoog		
Nederlandse hypotheek	✓	Nvt	Nvt	Nvt	✓	Nvt	Nvt

Binnen woninghypotheken voert PF PostNL via de fiduciare vermogensbeheerder de dialoog met de vermogensbeheerder(s) van de hypotheekfondsen over sociale aspecten en over klimaat (verduurzaming). Het pensioenfonds verwacht van de vermogensbeheerder(s) op beide onderwerpen een proactief beleid.

Het sociale aspect betreft ondersteuning voor klanten met een (dreigende) betalingsachterstand. Dit gebeurt door het bieden van coaching op de arbeidsmarkt en/of budgettering in combinatie met op maat gemaakte betalingsregelingen. Hypotheekverstrekking is sterk gereguleerd en daardoor niet erg onderscheidend tussen vermogensbeheerders.

Het klimaataspect betreft de financiering woningen zonder CO₂-voetafdruk en verduurzaming van woningen. De hypotheekverstrekker kan dit ondersteunen door een additionele lening tegen gunstige voorwaarden te verstrekken voor verduurzaming van de woning. Binnen deze categorie is het echter (nog) niet mogelijk om concrete CO₂-reductiedoelstellingen te implementeren. PF PostNL meet sinds 2020 de CO₂-voetafdruk en de Energielabels van de gefinancierde woningen om de ontwikkeling te monitoren en de dialoog met de hypotheekverstrekker te voeren. Daarnaast verwachten we van hypotheekbeheerders dat hun beleggingsoplossing geclassificeerd is als SFDR artikel 8 en actief zoekt naar manieren om duurzaamheidscriteria te integreren in het verstrekings- en beheersproces en hierover rapporteert. Voorbeelden hiervan zijn groene leningen, kortingen op duurzaam onderpand en engagement met leningnemers om hun woning te verduurzamen. Naast de meer milieu-georiënteerde factoren is er aandacht voor sociale factoren waaronder de positie van starters en klanten met betalingsproblemen.

Staatsobligaties opkomende landen (EMD)

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogoog		
Staatsobligaties opkomende landen (EMD)	✓	✓	✗	Nvt	✗	✗	Nvt

PF PostNL wenst niet te beleggen in staatsobligaties van controversiële landen. Hiervoor is een landenbeleid opgesteld waarbij landen getoetst worden aan maatstaven die door onafhankelijke organisaties worden gepubliceerd. Deze maatstaven relateren aan milieu- (inclusief klimaat), sociale (arbeidsrechten) en governance- (democratische rechten) aspecten. Dit beleid is binnen deze categorie geïmplementeerd door integratie in de benchmark en als bijlage opgenomen (bijlage X).

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Onderhandse leningen - Direct Lending

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogo		
Onderhandse leningen (direct lending)	✓	✓	Nvt	Nvt	✓	✓	X

PF PostNL voert een actieve dialoog met vermogensbeheerders van direct lending strategieën met als doel een vooruitstrevende MVB-integratie. De vermogensbeheerders hebben zich gecommitteerd aan de wensen van het pensioenfonds.

Dit betekent dat geen leningen worden verstrekt aan partijen die zijn gerelateerd aan controversiële wapens, tabak, controversies waaronder kinderarbeid, kolenmijnen en bedrijven die sterk afhankelijk zijn van kolen. Verder dienen ESG-aspecten een integraal onderdeel te zijn van kredietanalyse, monitoring en rapportage door de vermogensbeheerders. Bovendien verwacht PF PostNL aantoonbare betrokkenheid van de vermogensbeheerders bij de verduurzaming van de ondernemingen die met het pensioenkapitaal worden gefinancierd. PF PostNL streeft verder naar de introductie van ESG-leningen; leningen met ESG-doelstellingen als onderdeel van de leningsvoorwaarden. Daarnaast wordt er voor deze ESG-leningen een koppeling gemaakt met SDG's en specifiek gestuurd op SDG bijdrage passend bij de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds.

Vanwege het onderhandse karakter is er geen informatie beschikbaar bij ESG-dataproviders. Dit betekent dat de leningen niet gescreend kunnen worden op de standaard criteria van PF PostNL. De screening is vanwege duidelijke voorwaarden onderdeel van de kredietanalyse bij de totstandkoming van de leningen. Vermogensbeheerders leggen hier verantwoording over af.

Niet-genoteerd onroerend goed

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogo		
Niet-genoteerd onroerend goed	Nvt	Nvt	✓	✓	✓	X	X

De categorie niet-genoteerd onroerend goed ontleent zich goed voor toepassing van MVB-beleid en is bij uitstek geschikt om het thema klimaat nader in te vullen aangezien vastgoed een groot deel van de energieconsumptie 'veroorzaakt'. Naast een ecologische positieve bijdrage kan er echter ook sociale positieve bijdrage worden gerealiseerd. Wanneer er wordt gedacht aan duurzaamheid binnen vastgoed denkt men al snel aan zonne-energie en een goede isolatie, maar duurzaam vastgoed gaat verder dan dat. Zo vindt er focus plaats op enerzijds energiereductie en anderzijds toekomstbestendigheid, locatie, gezondheids- en sociale-aspecten die gepaard gaan bij het selecteren en monitoren van bestaand en ook nieuw vastgoed.

Gezien het illiquide karakter van deze categorie (wat ook uitdagingen met zich meebrengt ten aanzien van de beschikbaarheid van goede ESG-data) en het feit dat het pensioenfonds uitsluitend op indirecte wijze (via beleggingsfondsen) in deze categorie belegt, heeft verwezenlijking van de verduurzaming een langere doorlooptijd in vergelijking met liquide beleggingen zoals aandelen en obligaties.

Niet-genoteerd vastgoed duurzaamheidsbenchmark

In deze categorie wordt verwacht dat de vermogensbeheerder gebruik maakt van een duurzaamheidsbenchmark om de duurzaamheid van het beleggingsinstrument te meten versus peers.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Een veel gebruikte duurzaamheidsbenchmark is de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). De GRESB Rating is een relatieve score van 1 tot 5 sterren, waarbij iedere ster 20% van het universum van vermogensbeheerders vertegenwoordigt (5= beste 20%, 1=slechtste 20%). PF PostNL streeft naar een GRESB rating van minimaal 4 sterren bij haar vermogensbeheerders, hetgeen een best-in-class aanpak representeert.

PF PostNL accepteert ook soortgelijke duurzaamheidsbenchmarks zolang hier een Best-in-Class methode aan ten grondslag ligt. Ook hierbij streeft PF PostNL naar om minimaal te beleggen in de beste 40% van het universum.

ESG-raamwerk

Naast standaard scoringsmethodieken zoals de GRESB score heeft het pensioenfonds een verregaand ESG-raamwerk opgesteld specifiek voor niet-genoteerd onroerend goed. Hiermee worden de ESG-prestaties van onroerend goed beheerders en adviseurs gemeten. Het klimaatdoel van het ESG-raamwerk is om minimaal te voldoen aan het Parijs Akkoord. Het pensioenfonds wenst dit te realiseren door middel het vergroten van de bewustwording van klimaatrisico's bij managers en de dialoog aangaan met de achterblijvers voor verbeteringen om de Parijs doelstelling te behalen.

Er zijn 2 manieren waarop klimaatrisico's zich manifesteren voor vastgoed:

1. Energietransitierisico: (i) Wetgeving; (ii) Verandering van behoefte; (iii) Technologisch. We willen begrijpen hoe een gebouw/portefeuille gepositioneerd is ten opzichte van de lange termijn klimaatdoelstelling zoals geformuleerd in het Akkoord van Parijs. Kan een gebouw/portefeuille zich aanpassen of bestaat het risico dat het een 'stranded asset' wordt?
2. Fysieke gebouwriscico's: inzicht hebben in de fysieke impact van klimaatverandering door bijvoorbeeld wateroverlast of extreem weer en begrijpen wat dit doet met de toekomstige waardeontwikkeling van de betreffende locatie. Net als bij het energietransitierisico bestaat het risico dat deze gebouwen "stranded assets" worden.

PF PostNL heeft in het ESG-raamwerk specifieke ecologische en governance indicatoren vastgesteld om onroerend goed-objecten en -beheerders te selecteren en monitoren. Naast een positieve bijdrage op de duurzaamheidsthema's (Gezondheid en Klimaat) van het pensioenfonds ziet de focus van deze ecologische en governance indicatoren onder andere op energie-transitierisico's, fysieke klimaatrisico's, klimaatengagement, beloningsbeleid, en korte- en lange-termijn klimaatstrategieën voor het reduceren van broeikasgassen.

Specifieke sociale RWI-indicatoren en KPI's die het pensioenfonds gaat gebruiken om impact van de onroerend goed portefeuille meetbaar te maken worden gedurende 2024 vastgesteld. Bij het vaststellen van deze indicatoren speelt de uniformiteit en beschikbaarheid van data een grote rol. Voor het implementeren van de sociale impact factoren wordt er onder andere gekeken naar de thema's betaalbaar wonen, woonplezier, veiligheid, groene publieke ruimtes, diversiteit en recreatie.

Voor de looptijd van dit beleid heeft het pensioenfonds het doel om het ESG-raamwerk verder te verrijken met RWI-indicatoren en KPI's en ook een aanzienlijke allocatie van de niet-genoteerd onroerend goed te beleggen in (sociaal)-impact onroerend goed. Hierbij kan worden gedacht aan impactfondsen specifiek gericht op betaalbaar wonen, zorgvastgoed of educatievoorzieningen.

PF PostNL voert via de fiduciair vermogensbeheerder de dialoog met vermogensbeheerders om inzicht te krijgen in ESG-ontwikkelingen en deze te stimuleren. Daarnaast wordt specifiek meer aandacht gevraagd om klimaatdoelstellingen te concretiseren en hierover te rapporteren. Via dialoog met vermogensbeheerders en middels participantenvergaderingen (en, waar mogelijk, in gespecialiseerde 'advisory committees') is inspraak mogelijk ten aanzien van (MVB-gerelateerde) beleids- en besluitvormingstrajecten.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Landbouwgrond

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogoog		
Landbouwgrond	Nvt	Nvt	✓	✓	✓	✓	✓

De beleggingscategorie landbouwgrond ontleent zich uitstekend voor toepassing van het MVB-beleid. Door rekening te houden met sociale en milieueffecten, zoals duurzaam landgebruik, behoud van biodiversiteit en bescherming van natuurlijke hulpbronnen kan een grote positieve impact geleverd worden aan de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds.

Gezien het illiquide karakter van deze categorie (wat uitdagingen met zich meebrengt ten aanzien van de beschikbaarheid van goede ESG-data) en het feit dat het pensioenfonds uitsluitend op indirecte wijze (via beleggingsfondsen) in deze categorie belegt, heeft verwezenlijking van de verduurzaming een langere doorlooptijd in vergelijking met liquide beleggingen zoals aandelen en obligaties.

Op dit moment wordt via beleggingsfondsen geparticipeerd in agrarische bedrijven met als doel om een positieve bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds. Hierbij wordt er gebruik gemaakt van fondsmanagers die een beleid hanteren dat verder gaat dan de gebruikelijke standaarden. Om de impact van de landbouwgrondbeleggingen te meten en voortgang te monitoren wordt er gebruik gemaakt van RWI-indicatoren en KPI's passend bij de thema's Gezondheid & Welzijn en Klimaat. Daarnaast heeft het pensioenfonds een zetel in de advisory committee van een van de landbouwfondsen. Hierdoor heeft het pensioenfonds grip op de portefeuille en de duurzaamheidsdoelstellingen van het fonds.

Liquiditeiten

Categorie	Screening	Uitsluiting	Best-in-class	Betrokkenheidsbeleid		SDG bijdrage	Impact beleggen
				Stemmen	Dialogoog		
Liquiditeiten	✓	✓	✓	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt

In de categorie Liquiditeiten worden uitsluiting en best-in-class toegepast. PF PostNL heeft liquiditeitenfondsen geselecteerd waarvan het uitsluitingsbeleid aansluit bij het uitsluitingsbeleid van PF PostNL. Een van de geselecteerde liquiditeitenfondsen belegt alleen in obligaties van uitgevers met de hoogste 50% milieuscore (E) van MSCI ESG en bedrijven die naar het oordeel van de vermogensbeheerder passen in een duurzame maatschappij (oftewel van uitgevers die dat niet zijn worden geen obligaties gekocht), hetgeen een best-in-class aanpak representeert.

Bijlage VIII: Stembeleid

VIII.1 Achtergrond en governance

Een van de instrumenten die het pensioenfonds gebruikt om het MVB-beleid te implementeren is het uitoefenen van stemrecht. Stemrecht verwijst naar het recht van aandeelhouders om deel te nemen aan de besluitvorming van een bedrijf. Dit is een belangrijk onderdeel van een goed functionerende governancestructuur voor bedrijven. Dit beleid is van toepassing op de beleggingscategorie aandelen (ontwikkeld, opkomend en beursgenoteerd vastgoed).

VIII.2 Beleid – doelstelling, uitgangspunten en aanpak

PF PostNL wil zijn MVB-opvattingen overbrengen op de bedrijven waarin het fonds belegt. Ook streeft PF PostNL ernaar om haar invloed aan te wenden om eventuele negatieve impact van haar investeringen op de maatschappij, het milieu en governance te voorkomen, te beperken dan wel te herstellen. Tevens geeft PF PostNL invulling aan de richtlijnen die volgen uit de Shareholder Rights Directive II (SRD II), en geeft het pensioenfonds een toelichting als dit op onderdelen niet mogelijk is ('comply or explain').

Bij de uitgangspunten van het stembeleid – ook wel bekend als proxy voting principles – staan de MVB-ambitie, het principe langetermijnwaardcreatie, en de gekozen thema's (Gezondheid & Welzijn en Klimaat) als onderdeel van de ecologische en sociale uitgangspunten centraal. Het merendeel van het stemgedrag is gerelateerd aan goede governance (verantwoording en transparantie, beloningsbeleid) maar ook onderwerpen zoals milieu- en klimaat, eerlijke belastingbijdrage, arbeidsomstandigheden en mensenrechten zijn belangrijk.

Het fonds heeft de vermogensbeheerders en de fiduciair vermogensbeheerder gedelegeerd om indien wenselijk agendapunten voor aandeelhoudersvergaderingen ('shareholder proposals') aan te dragen, of voor de dialoog met andere stakeholders van bedrijven. Ook in het kader van class actions zijn deze partijen gedelegeerd om hier vervolg op te geven. Al deze partijen hebben tevens een beleid om belangenconflicten te beheersen

Bij het nemen van stembesluiten zijn nationale governance codes en wet- en regelgeving relevant, terwijl in het stembeleid ook wereldwijde 'best practices' ten aanzien van corporate governance terugkomen. Het pensioenfonds leent geen aandelen uit en leent geen aandelen in van anderen ('securities lending') met als doel om de stemrechten op deze aandelen uit te oefenen. Het stembeleid dekt daarmee de gehele aandelenportefeuille van het pensioenfonds.

Governance uitgangspunten en langetermijnwaardcreatie

Het pensioenfonds neemt de volgende zaken in acht om te kunnen beoordelen of beursgenoteerde bedrijven in positieve zin voldoen aan criteria ten aanzien van corporate governance, beloning van bestuurders en bedrijfsstructuur:

- Onafhankelijkheid van de accountant en geloofwaardigheid van de accountantsverklaring.
- Integriteit, onafhankelijkheid, responsiviteit en diversiteit van het bestuur en haar commissies. Bestuursleden dienen te beschikken over de juiste vaardigheden en expertise, alsmede over voldoende beschikbare tijd om hun taken te kunnen uitvoeren.
- Bestuursbeslissingen dienen geleid te worden door een bedrijfscultuur welke duurzaamheid en langetermijnwaardcreatie ondersteunt, en bedrijven dienen hierover verantwoording af te leggen richting aandeelhouders. Dit vertaalt zich in een beloningsbeleid dat past bij deze bedrijfscultuur en transparantie en rapportage over hoe het human capital management hierop aansluit.
- Preventie van overmatige cumulatie van macht (gecombineerde CEO / voorzitterposities)
- Vergoeding aan bestuursleden dient het juiste talent aan te trekken, te behouden en te motiveren. Excessieve vergoedingen dienen zoveel mogelijk beperkt te worden: vergoedingen dienen niet significant af te wijken van industrie- en marktgemiddelden in termen van structuur en niveau. Arbeidsvoorwaarden dienen begrijpelijk en transparant te zijn voor aandeelhouders. Vaste en

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

variabele beloningen moeten in balans zijn. Prestatie-gerelateerde elementen moeten op eenvoudige wijze te kwantificeren zijn. Dit betekent dat ze meetbaar zijn, tijdsgebonden, vooraf vastgelegd en dat ze een directe relatie moeten hebben met de bedrijfsstrategie en operationele resultaten. Bedrijven dienen zoveel mogelijk transparantie te verstrekken over de methodes en onderbouwing die ten grondslag ligt aan (voorgestelde of toegepaste) vergoedingen, en hoe deze zich verhouden tot het salaris van de gemiddelde medewerker.

- Bedrijven waarin geïnvesteerd wordt moeten een passende kapitaalstructuur hebben en beslissingen ten aanzien van kapitaalallocatie moeten formeel beschreven worden in de jaarverslagen. In het geval van een voorgestelde uitgifte van aandelen onderzoeken we de gegrondheid van het voorstel. Voor financieringsactiviteiten die mogelijk grote invloed hebben op de waarde van de onderneming moet de uiteindelijke keuze bij de aandeelhouders liggen.
- Aandeelhouders moeten het recht hebben om te stemmen op belangrijke beslissingen, waaronder benoeming en ontslag van bestuurders, wijzigingen in bestuursdocumentatie zoals statuten, aandeleninkoop, uitgifte van aandelen, plannen voor aandeelhoudersrechten ('poison pills'), voorstellen die stemrechten wijzigingen en materiële transacties.

Ecologische en sociale uitgangspunten

Het pensioenfonds neemt de volgende zaken in acht om te kunnen beoordelen of beursgenoteerde bedrijven in positieve zin voldoen aan criteria ten aanzien van ecologische en sociale kwesties:

- Aansluiting bij internationale ESG-richtlijnen en standaarden (waaronder ook de OECD-richtlijnen voor multinationale ondernemingen).
- Vergroten op de lange termijn waarde voor aandeelhouders en belanghebbenden en brengen tegelijkertijd de belangen van de onderneming en de maatschappij op een lijn.
- Aansluiting bij erkende mondiale bestuursorganen die duurzame handelspraktijken bevorderen en pleiten voor milieubeheer, eerlijke arbeidsomstandigheden, non-discriminatie en de bescherming van mensenrechten worden ook ondersteund. Hiertoe behoren internationaal erkende duurzaamheid gerelateerde initiatieven waaronder de Verenigde Naties Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI), de door Verenigde Naties gesteunde Principles for Responsible Investment (PRI), Verenigde Naties Global Compact, Global Reporting Initiative (GRI), International Labour Organization Conventions (ILO) en andere. Elk van deze bestuursorganen streeft ernaar om rapportage- en andere activiteiten te bevorderen die aansluiten bij positieve ESG-acties, waardoor financiële risico's en reputatierisico's worden beperkt.
- Aansluiting bij de ambities die zijn vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden.
- Voorstellen die bedrijven stimuleren om informatie te verstrekken over de financiële, fysieke of regelgevingsrisico's gerelateerd aan klimaatverandering. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe ondernemingen deze risico's identificeren, meten en managen, waaronder klimaatrisico-metingen en programma's zoals GHG-emissiereductie.
- Voorstellen waarin wordt opgeroepen tot transparantie inzake werkplekpraktijken en diversiteit, belastingen, leveringsketens en algemene maatschappelijke verantwoordelijkheid.

VIII.3 Implementatie

Het pensioenfonds brengt binnen de aandelenmandaten en -fondsen haar stemrecht uit volgens het stembeleid van haar vermogensbeheerders. Het stembeleid van de vermogensbeheerders is door PF PostNL beoordeeld als onderdeel van het managersselectie- en monitoringproces. Hun stemprofiel sluit goed aan bij de bovenstaande uitgangspunten. Het pensioenfonds heeft als voorwaarde bij aanstelling dat vermogensbeheerders helpen om te voldoen aan relevante wet- en regelgeving, waaronder de openbaarheid van de uitgebrachte stemmen en gebruik van een stemadviseur.

VIII.4 Monitoring en verantwoording naar deelnemers

In het MVB-jaarverslag van het fonds wordt verantwoording afgelegd over de wijze waarop is gestemd door het fonds. Hierin komt naar voren op welke aspecten de stemmingen betrekken hadden (milieu, sociale aspecten of governance). Ook geeft het pensioenfonds (conform SRD II) een toelichting op de belangrijkste stemmingen.

Bijlage IV: Engagementbeleid

IV.1 Achtergrond en governance

Het fonds is bewust van de invloed die het zowel als aandeelhouders als obligatiehouder kan uitoefenen en ziet het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om hier bewust invulling aan te geven. Een van de invullingen is het uitoefenen van engagement. Engagement verwijst naar actieve betrokkenheid van beleggers bij de bedrijven waarin ze investeren. Het omvat het aangaan van een dialoog, het stellen van vragen, het delen van standpunten en het uitoefenen van invloed op bedrijven, waar (potentiële) negatieve impacts zijn geïdentificeerd, om positieve veranderingen te bevorderen.

Dit beleid is van toepassing op alle categorieën in de beleggingsportefeuille en geeft inzicht in de focus die het pensioenfonds aanbrengt, de standpunten binnen deze aandachtsgebieden, de uitvoering van engagement en de monitoring en communicatie richting de pensioendeelnemer.

Bij voorkeur werkt het pensioenfonds samen met andere gelijkgestemde pensioenfonds en aandeelhouders. Dit vergroot de stem van onze deelnemers en hierdoor kunnen de engagementactiviteiten op een kostenefficiënt worden uitgevoerd.

IV.2 Beleid – doelstelling, uitgangspunten en aanpak

Engagement is gericht op het stimuleren van verantwoordelijk gedrag, duurzaamheidspraktijken en goede governance van bedrijven met de intentie om op de lange termijn financiële en/of maatschappelijke waarde te creëren en het verminderen van (duurzaamheids)risico's. Engagement is een van de instrumenten om de uitgangspunten en doelstellingen in hoofdstuk 2 en 4 te realiseren (o.a. een bijdrage leveren op algemene ESG-verdragen en/of onderwerpen die belangrijk zijn voor onze deelnemers) en wordt toegepast in de gehele beleggingsportefeuille, zowel in liquide categorieën zoals aandelen, inclusief genoteerd vastgoed, en bedrijfsobligaties als illiquide categorieën zoals niet-genoteerd vastgoed. Bij illiquide categorieën is de engagement meer gericht op de vermogensbeheerder ter verbetering van de duurzaamheid van de beleggingen onder hun beheer.

Om de impact en slagingskansen van onze engagement inspanningen te verbeteren, streven we ernaar om de voortgang te meten en te monitoren door duidelijke doelen, mijlpalen en tijdslijnen op te stellen. Onze engagementdoelen zijn onderverdeeld in twee varianten: aangegeven

- **Engagement voor verandering:** streeft naar verandering binnen een bedrijf te realiseren door het opstellen van specifieke doelen en tijdslijnen. De verandering kan betrekking hebben op het beëindigen van negatieve impact, het bieden van herstel en/of verhaal aan benadeelden en het nemen van maatregelen om toekomstige incidenten te voorkomen in combinatie met het vergroten van de transparantie.
- **Engagement voor beleidsbeïnvloeding en samenwerking:** heeft als doel het algehele landschap van (financiële) markten en het algemene niveau van duurzaamheidsprestaties in bepaalde sectoren, markten en geografische gebieden te verbeteren.

Om de voortgang van de engagements te meten worden mijlpalen gebruikt. Elke mijlpaal vertegenwoordigt een prestatie en een stap richting het bereiken van een Specifiek, Meetbaar, Haalbaar, Realistisch en Tijdgebonden (SMART) doel. De vier mijlpalen die worden gehanteerd zijn:

- **Onze bezorgdheid uiten bij het bedrijf:** De kwestie wordt geïdentificeerd en onder de aandacht gebracht bij het managementteam van een bedrijf;
- **Bedrijf erkent de kwestie:** Het management erkent het belang van de aangekaarte kwestie voor het bedrijf en committeert zich aan het oplossen van de kwestie;
- **Bedrijf onderneemt actie met betrekking tot de kwestie:** Het bedrijf heeft een beleid opgesteld om de specifieke kwestie op te lossen;

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

- **Bedrijf implementeert een beleid (afsluiting van de engagement):** Het bedrijf kan duidelijk bewijs leveren dat het beleid volledig geïmplementeerd is en dat er duidelijke verantwoordelijkheid is vanuit de top om voortdurende implementatie te waarborgen.

Het pensioenfonds streeft ernaar om bij iedere engagement ten minste één mijlpaal in elke zes maanden te bereiken. Als een bedrijf niet bereid is om verder te gaan met de engagement of de totale engagement afhankelijk van de aard langer duurt dan drie tot vijf jaar, kan worden besloten om op de aandeelhoudersvergadering te stemmen tegen het management of voor aandeelhoudersresoluties. In specifieke gevallen, waar het maatschappelijke of financiële risico te groot is, kan worden besloten om afscheid te nemen van de belegging (uitsluiting). Doordat het pensioenfonds reeds uitsluitingen op onder andere de VN Global Compact Fail toepast en belegt conform een best-in-class beleid, is het mogelijk dat de positie al wordt afgebouwd voordat de dialoog is afgerond.

IV.3 Implementatie

De engagementactiviteiten van het pensioenfonds zijn uitbesteed aan de, fiduciair vermogensbeheerder, externe vermogensbeheerders. Zij voeren primair de dialoog met ondernemingen. Het pensioenfonds voert niet actief de dialoog met overheden. De impact is naar verwachting zeer klein en is daarmee geen effectieve inzet van de engagementcapaciteit. De uitvoering van engagement kent drie vormen:

Via fiduciair vermogensbeheerder met bedrijven: individueel en collectief

Een van de vormen is dat de fiduciair vermogensbeheerder in gesprek gaat met bedrijven over de onderwerpen die van belang zijn voor onze deelnemers. Uitvoering door de fiduciair manager stelt het pensioenfonds in staat om invloed uit te oefenen op de engagement onderwerpen en nauwkeurig de voortgang en resultaten van de engagement te volgen. De fiduciair vermogensbeheer vertegenwoordigt het pensioenfonds in collectieve engagements. Een voorbeeld hiervan is het Climate Action 100+ initiatief. Climate Action 100+ richt op het bevorderen van klimaatactie door 's werelds grootste uitstoters van broeikasgassen aan te spreken. Ze werken samen met investeerders om bedrijven aan te moedigen ambitieuze klimaatdoelstellingen te stellen en transparantie te bieden over hun emissies en klimaatrisico's.

Via fiduciair vermogensbeheerder met externe vermogensbeheerders

Daarnaast voert het pensioenfonds via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met de externe vermogensbeheerders (inclusief beheerders van passieve beleggingsfondsoptlossingen). In deze vorm van engagement ligt de focus op ESG-integratie. In dit geval wordt gestreefd naar aansluiting van het MVB-beleid van de vermogensbeheerder bij het beleid van het pensioenfonds (inclusief engagementbeleid) en de implementatie (waaronder rapportering) door de beheerder. Het is mogelijk dat het engagementbeleid van een externe beheerder afwijkt van het pensioenfonds. De beoordeling van de aansluiting is onderdeel van de managerselectie en -evaluatie. Het pensioenfonds heeft beperkte invloed omdat deze beleggingsoplossingen ook andere participanten kennen en de beheerders ook aandacht hebben voor hun belangen.

Via externe vermogensbeheerders van mandaten en beleggingsfondsen met bedrijven

De externe vermogensbeheerders voeren net als de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven. Voor een deel van de beleggingsportefeuille, de eigen mandaten of beleggingsfondsen, heeft het pensioenfonds meer invloed op de engagementwerkzaamheden van de externe vermogensbeheerder. Het pensioenfonds heeft deze beheerders de opdracht gegeven namens het pensioenfonds het gesprek aan te gaan met bedrijven waar het pensioenfonds via hen in heeft geïnvesteerd. Ook hier kan individueel de dialoog gevoerd worden of in samenwerkingsverband met andere gelijkgestemde aandeelhouders.

IV.4 Monitoring en verantwoording naar deelnemers

In het MVB-jaarverslag wordt jaarlijks verantwoording afgelegd aan de deelnemers over de engagementactiviteiten met bedrijven en externe vermogensbeheerders. Er wordt inzicht gegeven in de lijst van bedrijven, de voortgang, aan welk duurzaamheidsthema de engagement is gerelateerd en om wat voor type belegging het gaat. Voor een aantal bedrijven wordt specifiek de casus en ondernomen stappen toegelicht.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Daarnaast ontvangt het pensioenfonds ieder kwartaal van de fiduciair vermogensbeheerder een update over de dialoog met een aantal bedrijven voor de beleggingsoplossingen waar engagement expliciet onderdeel is van de strategie.

Tot slot wordt af en toe voorbeelden gegeven van engagementtrajecten in de nieuwsbrief van het pensioenfonds. Het pensioenfonds streeft ernaar om de rapportage over engagement de komende jaren verder te verbeteren.

Bijlage X: Landenbeleid

X.1 Achtergrond en doelstelling

Alle milieu- (Environmental) (E), sociale (S) en governance (G) -factoren zijn van invloed op de duurzame economische ontwikkeling van een land. Dit kan zowel door het mitigeren van negatieve factoren zoals kinderarbeid en milieuvervuiling, als door het stimuleren van positieve factoren zoals onderwijs en hernieuwbare energie. Landen en overheden die beleidsmatig geen prioriteit geven aan het beperken- en/of stimuleren van de juiste factoren of – die er om andere redenen niet in slagen om hier een (steeds grotere) positieve balans in weten te realiseren – zijn doorgaans controversieel. Daarom wenst PF PostNL hier in lijn met de OESO-richtlijnen niet bij betrokken te zijn. De OESO-richtlijnen zijn ook van toepassing voor staatsobligaties.

Negatieve impact op ESG-factoren kan zich in de context van het landenbeleid onder andere voordoen op de volgende wijze:

- **Goed bestuur (Governance):** er zijn sterke instituties nodig om een land te kunnen besturen en vrede, orde en veiligheid te kunnen waarborgen. Daarom zijn de institutionele factoren hierbij van belang, zoals de effectiviteit van de overheid, de politieke stabiliteit van een land en de 'rule of law';
- **Sociaal (Social):** sociaal kapitaal is van belang in een land. Burgers dienen in redelijke mate te kunnen voorzien in hun basisbehoeften (o.a. voedsel, onderdak), redelijke mogelijkheden te hebben om zich te ontwikkelen en te onderhouden (educatie en werk) en er dient voldoende sociaaleconomische stabiliteit te zijn om een toekomst op te kunnen bouwen (bijv. waarborgen van arbeidsrechten);
- **Milieu (Environmental):** natuurlijk kapitaal is van belang in een land waarbij de overheid haar burgers beschermt tegen natuurlijke externaliteiten, zoals natuurrampen en klimaatverandering, en er toegang is tot natuurlijke hulpbronnen, zoals water, voedsel en energie. Onder meer het beperken van klimaatverandering en beschermen van biodiversiteit zijn in belangrijke mate overheidstaken.

Om zijn betrokkenheid bij negatieve impact op dergelijke ESG-factoren te beheersen heeft PF PostNL een landenbeleid opgesteld. Dit landenbeleid bevat de uitgangspunten voor het identificeren van zulke vormen van impact in landen (door overheden) en geeft invulling aan de gewenste implementatie en monitoring. Dit beleid is een aanvulling op de sanctielijst, de lijst van financiële instrumenten uitgegeven door landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de EU of de VN is afgegeven zoals toegelicht in het uitsluitingenbeleid.

X.2 Beleid – uitgangspunten van het landenbeleid

PF PostNL hanteert de volgende uitgangspunten voor het landenbeleid:

- Identificeren en vermijden van controversiële landen die negatieve maatschappelijke impacts veroorzaken en (daarmee) het risico op reputatieschade of zelfs waardeverlies introduceren;
- Het landenbeleid is van toepassing voor obligaties uitgegeven door controversiële landen en hieraan gekoppelde staatsgecontroleerde ondernemingen (EMD) en voor staatsgecontroleerde ondernemingen in controversiële landen in het universum (EME);
- Gebruik maken van 'objectieve' en meetbare variabelen – geen individuele landendiscussies. Deze variabelen zijn bij voorkeur publiekelijk toegankelijk en transparant met voldoende dekking;
- Zowel de E-, S- als G-factor zijn belangrijk. PF PostNL wenst de betrokkenheid te vermijden (door uitsluiting) als de invloed op een factor als onvoldoende wordt beoordeeld. Hierbij nemen we goed bestuur, sociale factoren én milieu en klimaat op in het raamwerk om een compleet beeld van maatschappelijke risico's te krijgen;
- Uitlegbaarheid van het raamwerk als er controversiële zaken in het nieuws komen.

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

X.3 Implementatie

De volgende ESG-variabelen zijn in lijn met de uitgangspunten passend als basis voor het landenbeleid. De fiduciair vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor de jaarlijkse screening van de landen op deze variabelen, het doorlopend monitoren van de effectiviteit en aanscherping van de variabelen:

- E. Hulpbronnefficiëntie, gepubliceerd door SolAbility. Deze variabele meet o.a. energieverbruik, waterbeheer en verbruik van grondstoffen. De 10% landen met de laagste score komen in aanmerking voor uitsluiting;
- S. Global Rights Index, gepubliceerd door International Trade Union Corporation ('ITUC'). Deze index is een landenrating van arbeidsrechten en -veiligheid. Landen met de slechtste score (5+), en de 10 slechtst scorende landen, worden uitgesloten;
- G. Democracy Index, gepubliceerd door Economist Intelligence Unit ('EIU'). Deze index beoordeelt diverse governance-aspecten. De governance is onvoldoende als een land geclassificeerd wordt als 'autoritair regime'.

De toegang tot kapitaalmarkten speelt een rol bij de ontwikkeling van een land. Daarom heeft het de voorkeur om waar mogelijk 'inkomenseffecten' te voorkomen, waarbij armere landen worden uitgesloten. Daarnaast zal het universum van opkomende landen altijd controversiële activiteiten blijven bevatten. Om deze redenen zal periodiek geëvalueerd worden of de methodiek nog de juiste werking heeft. Als gevolg van het landenbeleid zal een behoorlijk deel van het staatsobligaties opkomende landen universum worden uitgesloten. De implementatie zal daarom als volgt worden vormgegeven:

- Vertaling van het landenbeleid in de index van de portefeuille. Naast de ESG-uitsluitingen wordt met de indexprovider indexregels gecreëerd om een goed belegbare portefeuille te verkrijgen, bijvoorbeeld ten aanzien van maximale wegingen van landen en ten behoeve van de liquiditeit. De index kan periodiek worden aangepast op basis van het landenbeleid. De fiduciair vermogensbeheerder zal dit proces coördineren ten behoeve van de efficiëntie;
- Selectie van een fonds- of mandaatbeheerder die de index passief zal volgen. De beheerder heeft geen invloed op het landenbeleid maar zal wel toetsen of de index belegbaar is.

X.4 Monitoring en verantwoording naar deelnemers

In het MVB-jaarverslag van PF PostNL wordt verantwoording afgelegd over de naleving van het landenbeleid.

Bijlage XI: Fiscaal beleid

XI.1 Responsible Tax Principles

PF PostNL vindt het belangrijk dat rendementsdoelstellingen in evenwicht zijn met haar maatschappelijke verantwoordelijkheid als institutionele belegger. Vanuit dat perspectief sluit het beleid van het pensioenfonds voor maatschappelijk verantwoord beleggen aan bij de nationale en internationale standaarden, zoals die van de UN Global Compact, de OECD en de UNPRI.

Fiscale heffingen vormen een essentiële inkomstenbron voor overheden en zijn daarmee onmisbaar voor de stabiliteit en sociaal economische cohesie van de samenleving. Fiscale heffingen (zowel directe als indirecte heffingen) vormen daarentegen ook kosten voor het fonds die resulteren in een lager netto rendement voor de deelnemers. PF PostNL tracht het evenwicht te bewaken tussen enerzijds de maatschappelijke verantwoordelijkheid van het pensioenfonds en anderzijds het realiseren van een optimaal rendement na fiscale heffingen. Het pensioenfonds wenst dit te doen door het minimaliseren van fiscale risico's en door het verlagen van de belastingdruk waarbij effectief gebruik wordt gemaakt van de fiscale mogelijkheden binnen wet- en regelgeving. Dit met inachtneming van de missie, visie en doelstelling(en) van het pensioenfonds. Aan de hand van bovenstaande uitingen hanteert PF PostNL de volgende 'Tax Principles':

Fiscaal compliant

- PF PostNL wenst te handelen naar de letter én de geest van de (internationale) fiscale wet- en regelgeving.
- PF PostNL wenst hiermee fiscaal compliant te zijn. Dit houdt in het tijdig, juist, en volledig indienen van aangiften en afdragen van fiscale heffingen (al dan niet door de betreffende asset- / fondsbeheerder) in alle voor PF PostNL aan de orde zijnde landen.

Fiscale pensioenfondsstatus

- PF PostNL heeft een vrijgestelde status ten aanzien van vennootschapsbelasting. PF PostNL wil dat in het kader van het aanhouden van bestaande of aangaan van nieuwe beleggingen wordt geborgd dat deze vrijgestelde status in effect blijft.
- PF PostNL streeft naar een fiscaal gelijke behandeling als vergelijkbare buitenlandse pensioenfondsen ten aanzien van illiquide beleggingen die door PF PostNL in dat buitenland worden gehouden. Gezien de bijzondere vrijgestelde pensioenfondsstatus van PF PostNL is in beginsel het uitgangspunt dat slechts één keer belastingheffing plaatsvindt, onafhankelijk van de investeringsstructuur waarin het pensioenfonds is belegd. Met andere woorden, PF PostNL streeft naar een fiscale uitkomst waarbij het niet uitmaakt of PF PostNL direct of indirect investeert in een illiquide belegging.

Transparante relatie met alle stakeholders

- PF PostNL streeft naar een coöperatieve en transparante relatie met alle stakeholders zoals DNB, belasting autoriteiten (binnenlands en buitenlands), deelnemers van PF PostNL, en vermogensbeheerders.
- PF PostNL vraagt de betrokken vermogensbeheerders zich te houden aan het Fiscaal Beleid van PF PostNL en verwacht ook van andere dienstverleners dat zij op fiscaal gebied in lijn handelen met de belangen en wensen van PF PostNL.
- PF PostNL zoekt actief de samenwerking met investeerders, bedrijven en internationale organisaties om het Fiscaal Beleid te verwezenlijken.

Fiscale planning

- PF PostNL streeft vanuit haar strategische doelstellingen naar een optimaal rendement door effectief gebruik te maken van de fiscale mogelijkheden binnen (internationale) wet- en regelgeving.
- PF PostNL wil niet actief bijdragen aan (het mogelijk maken van) agressieve tax planning en daar ook geen gebruik van maken.

Fiscale risicobeheersing

- PF PostNL heeft een gedegen fiscaal risico management systeem geïntroduceerd in de vorm van een tax risk control framework waarin fiscale risico's worden beoordeeld, passende bij de omvang, complexiteit en kostenstructuur van PF PostNL.

XI.2 Tax Planning

PF PostNL is zich ervan bewust dat 'tax planning' een methode is om een hoger rendement te behalen. Tax planning bij beleggingen is toegestaan mits wordt voldaan aan de letter en de geest van de wet. De huidige regelgeving en algemeen geldende principes van internationaal belastingrecht dienen hierbij als uitgangspunt. Daarbij onderschrijft PF PostNL de waarde van de initiatieven van onder andere de OESO en de EU die erop zijn gericht om via internationale coördinatie tot een evenwichtige wijze van belastingheffing te komen en de 'economische werkelijkheid' fiscaal te volgen.

PF PostNL is risicomijdend met betrekking tot fiscale planning en wil zich derhalve onthouden van investeringen in fiscaal agressief geplande structuren. Dergelijke structuren (I) worden geacht niet in lijn te zijn met de huidige 'responsible tax' gedachte, (II) kunnen in strijd met zowel de letter als de geest van de Nederlandse en de buitenlandse wet en (III) kunnen leiden tot fiscale, financiële en reputationele risico's voor PF PostNL. PF PostNL

PF PostNL wenst niet te investeren in beleggingen waar gebruik wordt gemaakt van ongewenste fiscale structuren. PF PostNL uit het beleid hierop als volgt:

- PF PostNL zal niet investeren in structuren waarmee de te betalen belasting wordt gereduceerd door gebruik te maken van kunstmatige en fiscaal ingegeven structuren die als kenmerk hebben dat ze niet in overeenstemming zijn met de economische werkelijkheid.
- Specifiek voor investeringen in ontwikkelingslanden wil PF PostNL niet betrokken zijn bij fiscale structuren die kunnen leiden tot belasting grondslag erosie in het investeringsland en daarmee de duurzaamheid van investeringen kan ondermijnen.

XI.3 Fiscale Due Diligence

Om te kunnen toetsen of een belegging past binnen het hierboven gestelde fiscale beleid van PF PostNL voert het pensioenfonds bij nieuwe beleggingen (op structuurniveau), evenals op aangewezen momenten ten tijde van het houden van beleggingsstructuren, een zogenoemde 'fiscale due diligence' uit om de fiscale posities van / bij een belegging inzichtelijk te maken. Hierbij maakt het een afweging tussen eventuele fiscale risico's versus de kosten van beoordeling. Bij illiquide beleggingen zal gegeven de langere looptijd en het niet/of beperkt kunnen bijsturen altijd een fiscale due diligence worden uitgevoerd op de specifieke structuur per manager. Bij liquide beleggingen zal dit alleen plaatsvinden in het geval van bijzondere/niet gebruikelijke fiscale structuren.

PF PostNL hanteert als uitgangspunt voor iedere nieuwe illiquide belegging en nieuwe type fondsstructuur voor liquide beleggingen een fiscale due diligence uit te voeren dat zich richt op:

- De fiscale gevolgen van de investering voor PF PostNL;
- In hoeverre de investering vanuit fiscaal perspectief geschikt is voor PF PostNL (als Nederlands pensioenfonds);
- In hoeverre de investeringsstructuur fiscaal efficiënt is;
- De mogelijke fiscale- en reputatierisico's voor PF PostNL in het licht van de recente (internationale) fiscale ontwikkelingen; en
- Het naleven van de compliance verplichtingen zoals verwacht van PF PostNL en relevante derden.

Bijlage XII: MVB smaken

Om op een overzichtelijke manier beeld te hebben van de mate van duurzaamheid binnen de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds heeft PF PostNL een set aan MVB-smaken geïdentificeerd. Naar mate van duurzaamheid van beleggingsfondsen en -mandaten wordt er een score gegeven. Hoe hoger de score hoe duurzamer de belegging. Onderstaande illustratie toont de verschillende MVB smaken/scores en op hoofdlijnen de voorwaarde waar deze beleggingen aan dienen te voldoen om een 3,4 of 5 MVB-score te behalen. PF PostNL belegt minimaal in MVB smaak 3 fondsen of mandaten en zet zich in om het overgrote deel te beleggen in smaak 4, aangevuld met smaak 5 waar redelijkerwijs mogelijk. MVB smaken worden als onderdeel van de MVB doelstellingen 3-jarlijks geëvalueerd.

1	2	3	4	5
Bare minimum	Basic	Responsible	Sustainable	Impact
Alleen wat wettelijk vereist is	Toepassing van een uitsluitingsbegin sel, alleen opname van beleggingen die voldoen aan ESG-criteria	Evenwicht tussen rendement, risico, kosten en ESG op case-by-case basis	Best in class beleid en ESG rapportage over de hele portefeuille	Volledige duurzaamheid en een positieve impact door investerings-keuzes

Belangrijkste criteria	3	4	5
Toewijding aan MVB (UNPRI, MVB beleid met commitment naar OECD richtlijnen)	Deels	Ja	Ja
MVB integratie (Best-in-Class, Lage uitstoot strategie)	Nee	Ja	Ja
Actief aandeelhouderschap (engagementbeleid)	Ja	Ja	Ja
Uitsluitingsbeleid (in lijn met beleid PF PostNL)	Ja maar geen UNGC en OECD schendingen Landen o.b.v. sancties	Ja, en CCC ESG-rating of lager en additionele uitsluitingen Landen op basis van landenbeleid PF PostNL	Ja, en CCC ESG-rating of lager en additionele uitsluitingen Landen op basis van landenbeleid PF PostNL
Impact beleggen (minimaliseren negatieve impact, impact raamwerk, alle onderliggende beleggingen hebben positieve bijdrage aan SDG's)	Nee	Nee, wel netto positieve SDG bijdrage over de portefeuille van het beleggingsfonds/ mandaat.	Ja

Bijlage XIII: Naleving van SFDR Level 1 vereisten

SFDR-beleidskeuzes	Keuze Pensioenfonds
Artikel 3: Integratie van duurzaamheidsrisico's	Zie de toelichting onder de tabel. Er zijn geen nadere SFDR level2 vereisten.
Artikel 4: Integratie van ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren (keuze opt-in of opt out)	Opt-in, gerapporteerd in juni 2023 en 2024 (d.m.v. Annex I) Zie de toelichting onder de tabel. De verklaring wordt jaarlijks bijgewerkt (meerjarige vergelijking) en per 30 juni gepubliceerd op de website.
Artikel 5: Beloningsbeleid	Toelichting is opgenomen in het beloningsbeleid (beschikbaar op de website). Het Pensioenfonds integreert duurzaamheidsrisico's niet in beloningsbeleid, omdat zij geen variabel beloningsbeleid voert.
Artikel 6 (voor alle producten): Disclosure over in aanmerking nemen van duurzaamheidsrisico en verwacht effect op rendement van het product	Disclosure wordt opgenomen in de product-specifieke informatie die in Pensioen123 wordt getoond (deze disclosure maakt geen onderdeel uit van Annex II template). Dit kan eventueel in het MVB-Beleid.
Artikel 7: Disclosure PAI (belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren) op productniveau	Onderdeel van Annex II template bij een artikel 8 SFDR product.
Artikel 6, 8, en 9: Classificatie financieel product	Artikel 8, d.w.z. promoten van ecologische en sociale kenmerken.
Artikel 8: Precontractuele informatieverstrekking over gepromote E e/o S kenmerken	Disclosure aan (nieuwe) deelnemers van de pensioenregeling via Annex II. Annex II is onderdeel van Pensioen123, als bijlage bij de precontractuele informatie over de pensioenregeling.
Keuze binnen artikel 8 voor geen of gedeeltelijke duurzame beleggingsdoelstelling	Geen duurzame beleggingsdoelstelling. Keuze wordt op Annex II template aangegeven.
In het geval van een gedeeltelijke doelstelling: Minimumaandeel duurzame beleggingen met een: - ecologisch duurzame doelstelling (Taxonomy-Aligned) - milieudoelstelling (niet Taxonomy-Aligned); NB: in het geval van een dergelijke doelstelling, moet worden uitgelegd waarom het Pensioenfonds ervoor kiest zich te committeren duurzame beleggingen op milieugebied te doen welke niet met een van de Taxonomie doelstellingen zijn afgestemd - sociale doelstelling NB: ook in de afwezigheid van een gedeeltelijke duurzame doelstelling dienen de Taxonomie-gerelateerde disclosures (0%) en de "disclaimer" (art. 6 Taxonomieverordening en waarschuwing) in Annex II te worden opgenomen.	- N.v.t. - N.v.t. - N.v.t.
Minimumaandeel beleggingen in transitie- en faciliterende Taxonomie activiteiten	Minimumaandeel van 0%
Duurzaamheidsindicatoren om verwezenlijking van E&S kenmerken te meten	Diverse ecologische en sociale indicatoren voor bedrijven, overheden en onroerend goed. Zie Annex II sectie "Met welke duurzaamheidsindicatoren wordt de verwezenlijking van elk van de door dit financiële product gepromote ecologische of sociale kenmerken gemeten?"
Artikel 10: Website informatie	Op de (publieke) website; de informatie is voorzien van een samenvatting en bevat de informatie zoals beschreven in de artikelen 24 t/m 36 van SFDR level 2. Ook de precontractuele template zelf (Annex II voor art. 8 SFDR producten) wordt op de website worden geplaatst.
Artikel 11: Periodieke rapportage	Bijlage bij jaarverslag en op de website

MVB-beleid – Stichting Pensioenfonds PostNL

Artikel 3: Integratie van duurzaamheidsrisico's in het beleggingsproces

Het Pensioenfonds houdt rekening met duurzaamheidsrisico's. Duurzaamheidsrisico's zijn gedefinieerd als milieu-, sociale of governance (ESG) factoren die, indien ze zich voordoen, een daadwerkelijke of potentiële negatieve impact kunnen hebben op de waarde van een investering en/of op de rendementen van de investering. Duurzaamheidsrisico's kunnen zowel een op zichzelf staand risico vormen als indirect een nadelige invloed hebben op het algehele portefeuillerisico, inclusief marktrisico's, liquiditeitsrisico's, kredietrisico's of operationele risico's. Door middel van haar beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen ("MVB-Beleid") identificeert het Pensioenfonds duurzaamheidsrisico's en integreert ze in het beleggingsproces en risicomanagementbeleid als de risico's daadwerkelijke of potentiële materiële risico's vormen voor het financiële rendement.

Artikel 6: Duurzaamheidsrisico en verwacht effect op rendement

De gevolgen voor de pensioenregeling na het optreden van een duurzaamheidsrisico zijn divers en variëren afhankelijk van het specifieke duurzaamheidsrisico en de beleggingscategorie. Per categorie wordt de volgende impact in op het rendement van de investering ingeschat:

- Aandelen en aan aandelen gerelateerde effecten: duurzaamheidsrisico's kunnen van invloed zijn op de prijs van een aandeel, ze kunnen invloed hebben op het vermogen van het investerende bedrijf om dividend uit te keren of kunnen leiden tot de noodzaak om kapitaal op te halen ter versterking van de balans van het bedrijf;
- Vastrentende effecten: duurzaamheidsrisico's kunnen invloed hebben op het vermogen van een obligatie-uitgever om aan hun schuldverplichtingen te voldoen en kunnen ook invloed hebben op waardering van een obligatie of de kredietkwaliteit van bedrijven en/of (gerelateerde) overheden;
- Andere categorieën zoals geldmarktinstrumenten, valuta- en rentederivaten: duurzaamheidsrisico's kunnen invloed hebben op het vermogen van een obligatie-uitgever of tegenpartij om aan hun (schuld)verplichtingen te voldoen en kunnen ook invloed hebben op waardering van het instrument of de kredietkwaliteit van bedrijven (cq. tegenpartij) of (gerelateerde) overheden.

De gecombineerde beoordeling van de bovengenoemde soorten duurzaamheidsrisico's - milieurisico's, sociale risico's en governance-risico's - op het rendement van het financiële product leidt tot de classificatie van een laag tot gemiddeld duurzaamheidsrisico.